

Muzeul Digital al Romanului Românesc

revistatransilvania.ro/mdrr

Muzeul Digital al Romanului Românesc

revistatransilvania.ro/mdrr

Acest roman a fost digitizat în cadrul proiectului **ASTRA Data Mining. Muzeul Digital al Romanului Românesc din Secolul al XIX-lea**, inițiat de Revista Transilvania, organizat de Complexul Național Muzeal ASTRA și co-finanțat de Administrația Fondului Cultural Național (AFCN).

Sugestie de citare a arhivei:
Baghiu, Ștefan, Vlad Pojoga, Cosmin Borza, Andreea Coroian Goldiș, Daiana Gârdan, Emanuel Modoc, David Morariu, Teodora Susarenco, Radu Vancu, Dragoș Varga. *Muzeul Digital al Romanului Românesc: secolul al XIX-lea*. Sibiu: Complexul Național Muzeal ASTRA, 2019.
http://revistatransilvania.ro/mdrr

This novel was digitized for the project **ASTRA Data Mining. Muzeul Digital al Romanului Românesc din Secolul al XIX-lea**, initiated by Revista Transilvania, organized by ASTRA National Museum Complex and co-financed by The National Cultural Fund Administration (AFCN).

Citation suggestion:
Baghiu, Ștefan, Vlad Pojoga, Cosmin Borza, Andreea Coroian Goldiș, Daiana Gârdan, Emanuel Modoc, David Morariu, Teodora Susarenco, Radu Vancu, Dragoș Varga. *The Digital Museum of the Romanian Novel: The 19th Century*. Sibiu: Complexul Național Muzeal ASTRA, 2019.
http://revistatransilvania.ro/mdrr

MUZEUL ASTRA
COMPLEXUL NAȚIONAL MUZEAL ASTRA

CONSILIUL JUDEȚEAN SIBIU

PROIECT CO-FINANȚAT DE:
Administrația Fondului Cultural Național

ULBS
Universitatea "Lucian Blaga" din Sibiu

№ 8 40/A I./27/III 1892

TÎLHARUL

FULGER

ROMAN CRIMINAL

INTIMPLAT IN TIMPUL REVOLUȚIEI DE LA 1848

DE

ILIE IGHEL

ZIARIST

BUCUREȘTI

EDITURA LIBRARIEI H. STEINBERG, 7, CALEA RAHOVEI, 7. | TIPO-LITOGRAFIA DOR. P. CUCU, 8, BUL. ELISABETA, 8.

1892.

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr

Către cititorĭ,

Innainte de a începe înşiruirea crimelor, fără de seamăn de marĭ ale acestuĭ tîlhar, să scriŭ cîteva rinduri, carĭ să introducă puţin pe cititor în materia ce va urma.

Precum se poate vedea chiar pe coperta acestuĭ roman, acţiunea se petrece înnainte şi dupe marea revoluţiune naţională de la 1848, care este cea maĭ mare mişcare Romînească.

Este ştiut că, înnainte de această epocă şi chiar dupe aceasta, incă cîtă-va vreme, Ţara noastră era subt influenţa grecilor veniţĭ o dată cu punerea piciorului pe pămintul Romînesc al fie-căruĭ domn fanariot. Indată ce N. Mavrocordat a deschis acea de tristă amintire serie a domnieĭ fanarioţilor, îndată aŭ şi inceput să ne cotropească ţara nenumĕrate felurĭ de chipurĭ şi suflete, copiĭ crescuţĭ în mizeria fără seamăn a murdareĭ suburbiĭ din Constantinopol, numită Fanar.

Această influenţă şi preponderare a acesteĭ naţiunĭ asupra noastră şĭ-a avut roadele sale şi bune şi rele.

Dacă însă am lăsa la o parte influenţa, întru cît-va, culturală ce ne-aŭ adus-o: adică, că ne-aŭ împărtăşit

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr

și pe noĭ din sublima literatură grecească, trebue să o recunoaștem că suma réuluĭ întrece cu mult. Căcĭ, de și eraŭ printre domnĭ unii carĭ doreaŭ binele ţĕreĭ, dar eraŭ atît de îndatoraţĭ către Poartă pentru numirea lor în scaunul ţĕreĭ, și trebuiaŭ să plătească atît de multe și marĭ dărĭ, în cît permiteaŭ oamenilor lor să comită cele maĭ grozave nelegiuirĭ și impilărĭ spre a putea stoarce banĭ.

Fulger este rodul unuĭ fanariot, de și fiŭ de ţigancă. Vom vedea partea ce a luat el la mișcările de pe vremea aceea.

Prin urmare fiindcă vom descri și multe fapte istorice vom căta a fi cît se poate de precișĭ urmînd calea ce cronicariĭ noștri ne-aŭ însemnat-o.

Bucureștĭ.—Noembrie, 1891. **Ilie Ighel.**

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr

Tîlharul Fulger

CAPITPLUL I

Bucureştii pe la 1815

Pe câmpia Filaretuluĭ era pe la 1815 casa serdaruluĭ Grigorie Ianopolu, grec venit în ţară o dată cu Ion Caragea, Domnul ţĕreĭ pe atuncea, fostul dragoman din Constantinopole.

Casa greculuĭ boerit era o zidire colosală în stil turcesc şi întinzîndu-se pe locul unde astă-zĭ este usina de gaz. Acareturile se compuneaŭ din douĕ aripĭ marĭ cu tinzĭ şi privdoare, un grajd în fund compus din vre-o patru odăĭ şi magazii pentru fîn; un şir de case maĭ micĭ unde era bucătăria şi locuinţele slugilor, magaziĭ marĭ şi maĭ mărunte umpleaŭ tot restul curţiĭ.

In fund, pe o pajişte frumoasă şi întinsă, era aranjată o grădină bine îngrijită, cu răzoare pline de felurite florĭ, cu bolţĭ de viţă, livede de prunĭ şi nenumĕraţĭ pomĭ fructiferĭ.

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr

Casele cele mari erau învelite cu șindrilă, de jur împrejur aveau ferestre cu gratii, privdoarele mari și înalte, iar ușile caselor, erau groase de stejar și cercuite cu fier.

Și precum era casa aceasta tocmai așa și celel'alte din București își ridicau capul, unele mai mari, altele, ale *isnafilor* (negustorilor), mai mici.

Bucureștiul pe vremea lui Caragea începuse să se mai ridice ceva. Fie că acestuĭ Domn, precum și întregeĭ luĭ familiĭ, îĭ plăceau petrecerile și plimbările și decĭ împrumuseță din pricina aceasta și orașul, fie că spiritul de civilisație începuse să prinză rădăcinĭ și la noĭ.

De la 1716, adică de subt domnia luĭ Nicolae Mavrocordat a doua oară, Bucureștiul devenise singura capitală a Munteniei și ast-fel începuse să crească grozav în aceste câteva deceniĭ.

Așa, un scriitor vorbind despre Bucureștiul de pe vremea aceasta, ne spune că se compunea din peste 88 de mahalale, având 3 școale grecești unde se învăța pe lîngă *elinica* și latino-slavonește și românește; 1 spital și o casă pentru orfanĭ și copiiĭ găsiți; 21 mănăstirĭ cu hanurĭ; 9 paraclisurĭ; 51 de biserică de piatră; 16 hanurĭ, din care cel mai principal era al luĭ *Manuc*—astăzĭ hotel *Dacia*—; 14 biserică de lemn; 1 turn de foc; 3 băĭ; 17 cișmele, etc. etc.

Palatul domnesc se afla, pe la 1818, în locul unde se află astă-zĭ Sala Bossel, în urma foculuĭ

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr

care a ars vechea Curte domnească de la Mănăstirea Mihaĭ-Vodă din Dealul Spireĭ, zidită de Mihaĭ-Bravul pe la 1590.

Focul a isbucnit chiar în ziua când Caragea s'a aşezat ca Domn, lucru care a mâhnit adînc pe fostul dragoman.

Palatul domnesc se compunea dintr'un şir lung de case cu două caturĭ carĭ începeaŭ din Podu Mogoşoaeĭ şi se sfîrşaŭ tocmaĭ în uliţa Şcoaleĭ în apropiere de casele Generaluluĭ Herăscu. Ca arhitectură casele n'aveaŭ nicĭ una, era o împestriţare din toate soiurile. Faţada din Podu Mogoşoaeĭ avea un balcon de scândurĭ şi cu stîlpĭ sculptaţĭ, în formă de chioşc turcesc, mobilat cu divanurĭ şi laviţe tapetate cu catifea roşie, în care venea Principele de'şĭ lua ciubucul şi cafeaua privind şi uitîndu-se la trecătorĭ.

In partea despre Momolo, de unde începeaŭ, era un şir de odăĭ ca şi chiliile călugăreştĭ în carĭ şedeaŭ *idiclĭĭ, neferiĭ, iciolaniĭ* şi alţĭ slujitorĭ domneştĭ. In fundul curţiĭ, care da spre casa generaluluĭ Herăscu, eraŭ grajdurile, compuse din din vre-o opt încăperĭ : unele maĭ marĭ pentru caĭ, altele maĭ micĭ pentru caleştile şi caretele domneştĭ. Caiĭ domneştĭ treceaŭ la numĕr peste cincĭ-zecĭ, iar ca spiţă, eraŭ de neamul cel maĭ bun, aduşĭ tocmaĭ din Arabia şi Asia Mică.

In faţa Poduluĭ Mogoşoaeĭ, era un zid simplu, lung de vre-o sută de stînjenĭ care împresura

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr

palatul şi o poartă mare numită *Paşa Capusi*— după numele unuĭ paşe ce a cinstit pe Vodă cu venirea sa şi care a intrat pe poarta aceia, — care era intrarea cea mare şi care se deschidea numaĭ la zile marĭ.

Curtea domnească se deosibea cu totul de curţile suveranilor de astăzĭ [1]). Atuncĭ ea înfăţişa un centru unde se aduna tot ce Bucureştiĭ avea maĭ inteligent dar maĭ leneş şi maĭ depravat. Palatul era plin de boerĭ şi de *calemgiĭ* de tot felul; dintre carĭ fanarioţiĭ se deosibeaŭ prin chochetăria umbletuluĭ lor, prin desele complimente şi temenele ce făceaŭ în dreapta şi în stînga; dar maĭ cu seamă prin eleganţa vestmintelor tăiate după ultima modă venită din Fanar. Interiorul curţiĭ presinta vederiĭ o panoramă foarte curioasă şi variată; în mijloc staŭ înşirate caretele şi butcile boerilor, maĭ încolo, vizitiĭ luĭ Vodă preumblaŭ caiĭ îmbrăcaţĭ cu *cioltane* cusute cu sîrmă de aur; dinaintea unuĭ rînd de odăĭ, numaĭ cu un cat, *tefeckeiĭ*, *arnăuţiĭ* şi *satiraşiĭ* îşĭ curăţaŭ armele şuerînd printre dinţĭ cîte o arie albaneză. Înăuntru şi în afară de poartă o adunătură de popor din clasele de jos căscăŭ gura la învîrtelile şi strîmbăturile *pehlivanilor* şi *măscăricilor* domneştĭ. Simigiiĭ, cu tablele lor sferice puse pe cap, şi tripodele de lemn la subţioară, împreună

---

1) «Ciocoiĭ vechĭ», de Filimon.

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr

cu bragagiiĭ şi salipgiiĭ arnăuţĭ făceaŭ contrast cu alunariĭ şi cu vînzătoriĭ de şerbet din Fanar, carĭ purtaŭ pe cap fesurĭ micĭ cu funde stufoase de ibrişim şi cămăşĭ de borangic subţire care lăsaŭ să se vadă pe pepturile şi pe braţele lor goale figurĭ simbolice încrustate, precum obicĭnuiaŭ ienicerii. In fundul curţiĭ se vedeaŭ diferite grupe de masalagiĭ şi pungaşĭ; unii jucaŭ nucĭ, alţiĭ *iasic* şi *tura*, alţiĭ jucaŭ iarăşĭ *la o para cinci* şi stos pe despuiate. Aceştĭ tilharĭ, în mare parte fanarioţĭ, scăpaţĭ din închisorile Stambululuĭ, jefuiaŭ în deplină libertate în Curtea domnească, pe oamenii ceĭ fără experienţă şi credulĭ.

Acesta era Palatul descris pe dinafară. Cît despre înăuntru luĭ vom avea ocazia să vorbim în descrierea romanuluĭ nostru.

Aproape de palat era o căsuţă, pusă în mijlocul uneĭ curţĭ cu garduri de nuele şi compusă dintr'o pereche de case cu vre-o cincĭ odăĭ, aceasta era locuinţa gardeĭ, gata la orĭ-ce întîmplare.

Cît despre Casa civilă şi militară a Domnuluĭ se compunea din o sumedenie de persoane şi funcţiunĭ, între carĭ, cele maĭ principale eraŭ: Marele cămăraş (casierul căruia se supuneaŭ neguţătoriĭ) al doilea cămăraş, Marele grămătic (secretarul, care avea subt dînsul o mulţime de alţĭ grămăticĭ); Marele cupar (care da Domnuluĭ la biserică vin şi pîne, iar la masă îĭ turna vin);

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr

Credinciosul, care împreună cu 12 paharnicĭ era supus Cuparuluĭ); Vătaful de copiĭ (care urma la parada Domnuluĭ în capul celor 100 de copiĭ), Vel cafegiu (avea monopolu cafeleĭ în Bucureştĭ şi presinta Domnuluĭ cafeaua); Vel ciohodarul (da Domnuluĭ cismele şi era capul pantofarilor, cismarilor şi negustorilor de încălţăminte din Bucureştĭ); Ispravnicul Curţiĭ (economul); Răhtivanul (avea grija cailor, iar cînd Domnul vrea să încalice el ţinea un scăunel pe care Vodă să se sue); Al doilea cămăraş şi caftangiu (carĭ aveaŭ grije de hainele Domnuluĭ); Ciubucgiu (iĭ dedea ciubucul); Divictarul (îngrijea de călimărĭ); Şerbegiul (iĭ oferea şerbetul); Baş Ciohodarul (avea sub el 24 de ciohodarĭ); Satîrbaşa (20 de ici-oglanzĭ); Iz-başa (12 fustaşi) şi alte sumedeniĭ şi felurite de funcţiunĭ, carĭ maĭ de carĭ maĭ curioase, aşa că, afară de armată, care sta în permanenţă pe lângă Palat, se urcaŭ slujitoriĭ la peste 600 de gurĭ.

Inchipuiască-şĭ decĭ cine-va de ce era o aşa de mare sărăcie în ţară, când Domnul trebuia să stoarcă şi măduva Românuluĭ ca să poată întîmpina cheltuelile nebune ale curţeĭ sale.

Bucureştiul, afară de Palatul care era maĭ mare, avea încă vre-o 20—30 de clădirĭ maĭ însemnate, casele boerilor de clasa I-a, ca spre pildă casele Banuluĭ Ghika, ale luĭ Nicolae Golescu, Cămănarul Darvari, Clucerul Trăsnea, Belu, etc. etc.

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr

Stradele eraŭ strîmte, murdare și pardosite cu scînduri, pe carî de trecea o trăsură ele jucaŭ, —după spus'a unuĭ contimporan,—cum joacă clapele unuĭ clavir. Era iluminat foarte prost si numaĭ pe stradele principale, icĭ și colo cîte un felinar cu lumînărĭ de seŭ.

Cinii urlaŭ a pustiŭ toată noaptea de ți se părea că eștĭ în mijlocul unuĭ bărăgan fără margine.

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr

CAPITOLUL II

Ciuma

Venirea luĭ Caragea în ţară a fost nenorocită Românilor. Cu toate jafurile şi neomeniile luĭ şi ale oamenilor sĕĭ, totuşĭ nu ar fi fost de însemnat nimica maĭ jalnic în domnia luĭ, ca într'a celor l'alţĭ fanarioţĭ, dacă, un an după ce a pus piciorul pe pămîntul Românesc, nu s'ar fi ivit cea maĭ jalnică şi nemilostivă epidemie : *ciuma.*

Prin Decembrie 1812, în mahalaua Dudeştilor era o căsuţă la marginea Drumuluĭ, spoită cu galben şi cu chenărele roşi, curată de te oprea în mijlocul drumuluĭ s'o priveştĭ.

Casa era compusă din douĕ odăĭ, micĭ dar pline cu de ale caseĭ, mobilele sărace dar îngrijite, aşa că se cunoştea că trebue să fie mână de fată mare. Acolo prea era regulă şi curăţenie peste tot locul.

Casa era a mameĭ Sultana, văduva luĭ Ilie Ciobotaru, om cinstit în toată mahalaua.

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr

Viața 'şĭ-a trecut-o cu să'şĭ agonisească cu cinste şi bună credinţă pâĭnea şi să îngrijască a strînge ceva banĭ ca să facă zestre singureĭ sale fete, Iriniĭ. Dar murise, biet, într'o noapte, pe neaşteptate, şi de atuncĭ aŭ trecut vre-o cincĭ anĭ, Irina se făcuse fată mare, iar Sultana, nevastă-sa, îşĭ trecea zilele amare, punîndu-şĭ toată dragostea şi slăbiciunea în fie-sa care era la chip şi la fapte leit bărbatu-sĕŭ.

Irina era o copilă de vre-o 17 anĭ, înaltă, subţire şi la faţă roşie ca para foculuĭ. Ochiĭ marĭ şi negri, plinĭ de o umezeală care te făcea să apleci privirea când te uitaĭ într'înşiĭ, la mers semănînd cu o căprioară, la graiŭ dulce şi gingaşă de te fura numaĭ cu o singură vorbă.

Dar pe lîngă aceste frumuseţĭ trecătoare, o dată cu venirea bătrîneţeĭ, Irina avea acele scumpĭ şi nestimate comorĭ, pe carĭ ar trebui să le aibă orĭ-ce femee, din orĭ-ce treaptă socială ar fi, fie fata luĭ Vodă fie fata a luĭ nea Ioniţă sacagiul, adică gospodăria s'o ştie pe de rost şi să fie crescută cu multă băgare de seamă, să înveţe a cunoaşte binele de rĕŭ, ce preţ are paraua şi decĭ să n'o asvîrle pe nimicurĭ şi deşertăciunĭ.

Şi toate acestea le avea Irina. Maică-sa îşĭ dădu-se toate ostenelele ca să'ĭ înlesnească învăţătura; o învăţase puţină socoteală, dar pe gospodărie era stăpînă deplină. O vedeaĭ în zorile zileĭ că se scula, mătura singură odăile, le scutura,

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr

ștergea mobilele de praf și geamurile cu cârpe svintate, apoĭ, după ce se spăla cu apă rece ca ghiața din puțul de la colțul uliții, trecea la bucătărie, gătea cină gustoasă și cu prisosință, la vremea eĭ și iat-o lângă maica-sa, cu ciorapu 'n mână, saŭ la rĕsboiŭ că ajuta în țesătura pânzeĭ.

Și pentru toate astea mahalaua, cu toată vrăjmășia ce o poartă pururea pentru ceĭ mîndru și bun, a poreclit-o și Irina gospodara!

Am spus că Irina era fată de 17 anĭ, adicătelea tocmaĭ bună ca să păşească spre altar. O ceruseră până acuma mulți flăcăĭ, dar de geaba veniseră colăceriĭ și peţitoriĭ cu aldămaşul, căcĭ cum aŭ intrat, tot așa s'aŭ și întors... Ba că acela nu 'ĭ plăcea Mamiĭ Sultaniĭ că 'ĭ prea fluşturatic, ba cel-alt are daru beţiiĭ; ba că unu e cartofor și ast-fel găsea la toţĭ câte un cusur.

Dar când Vasile Cavafu, băiat tânăr de vre-o două-zecĭ și cincĭ de anĭ trimise peţitoriĭ, atuncĭ, dupe o sfătuire de un ceas, aceștia eșise din casă cu pleoșcile golite și dând chiote pe uliță. Tîrgul se aranjase.

Vasile Cavafu era și om, nu glumă. Tînăr, chipeș, înalt și voinic ca un brad, se bucura de încrederea tuturor și era negustor. Chiar boeriĭ îl plăceaŭ se sta la vorbă cu dînsul.

Dupe plecarea peţitorilor mama Sultana chemă pe Irina și privind-o drept în față îĭ zise blînd:

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr

— Irino !

— Ce e maică, răspunse ea.

— Ascultă bine fata mea, am să-ţi spun ceva.

— Spune mamă.

— Tu ştiĭ că Dumnezeŭ a făcut pe femee ca să fie soaţa bărbatuluĭ. Nu e aşa?

— Da.

— Eĭ bine, fata mea, ţi-a venit şi ţie vremea să facĭ pasul cel mare, ajuta-ţi-ar Dumnezeŭ să'l facĭ cu noroc.

Irina roşi ca o cireaşă şi aplecă ochiĭ în jos.

— Ce zicĭ maică ?

— De, ştiŭ cŭ mamă!.. Dar nu vreaŭ să mă despart de d-ta nicĭ în ruptul capuluĭ.

— Bine, bine, n'o să te desparţi. Om sta împreună. Tu ştiĭ că te-aŭ maĭ cerut şi alţiĭ. Nu te-am dat căcĭ vreaŭ că acela care te-o lua să fie om nu glumă. L'am găsit acum. Cunoştĭ pe Vasile Cavafu?

— Da mamă.

— Eĭ bine, el mi te-a cerut. Ce zicĭ?

— Dacă 'ţi-e pe voe nu zic nimic.

— Nu aşa... Nu vreaŭ să 'ţĭ siluesc voinţa... Iţĭ place ?

— Nu 'ĭ urît...

— Da, e şi om cinstit şi negustor nu şagă... Diseară să te găteşţi că facem logodna.

Toată ziua se trecu cu de alc casiĭ.

Spre seară începură să se adune prietenii casiĭ

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr

și toți erau veseli și bucuroși și fericeau pe Irina de norocul ce dase peste ea și pe Vasile de giuvaerul ce alesese.

Toată noaptea o petrecură în ziafeturi și petreceri cu lăutarii, bînd și veselind.

Irina se simțea atrasă spre Vasile, care se topea de frumusețea și cumințenia fetei.

Și dupe logodnă, la două săptămâni, haide și nunta ajunse la ușă.

Cu două zile înnainte, mahalaua întreagă se împodobi cu brazi, de părea că e o veselie generală. Așa era obiceiul la ceï vechi, care a mai rămas și astă-zi pe la sate și mahalale.

In ajunul nunții porniră *călțumăresele*, alese din rudele mai apropiate și mai frumoase ale ginereluï. Intâia călțumăreasă intră la mireasă purtând o tavă pe care era pusă un mirositor care scotea fum de *odagaciu* și de *curse*, iar cu mâna dreaptă arunca dintr'o stropitoare mică apă de trandafir ca semn de curățenie și ura mireseï să fie pururea spălată și curată! A doua călțumăreasă aduse florile cu carï împodobeaŭ cununiele, cea de a treia aducea peteala, apoï urmară cele-alte cu tăvile încărcate cu daruri de nuntă, fel de fel.

Dupe ce intrară fură cinstite cu șerbeturi și cu cafele negre, fiind primite de Mama Saltana care surîdea tuturor.

Apoiŭ, o mulțime de fete carï eraŭ acolo des-

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr

chiseră boccelele, în care eraŭ puse darurile, şi le priviră cu ochiĭ nesăţioşĭ. Dupe ce maĭ şezură la vorbă începură a prepara peteala pentru mireasă.

Unele din fete împletiră cununiile : cruce întreagă pentru ginere şi cruce jumătate pentru mireasă ; altele începură a desfăşura jurubiţele de peteală şi a le împleti. pe spetele a două scaune, făcênd o urzeală de treĭ coţĭ.

Afară taraful de lăutarĭ trăgea cu foc cântece vesele în vreme ce fetele din cînd în cînd priveaŭ cu coada ochilor şi aruncaŭ florĭ saŭ noduri de peteală în partea flăcăilor ; aceştia le ridicaŭ şi le aninaŭ la fermenele iar fetele agăţaŭ şi ele în dreptul inimiĭ peteală.

Dupe ce se sfîrşi cu peteala se începură jocurile felurite ca : de-a baba oarba, de-a cîrpa, de-a gaia, la carĭ luară parte şi ceĭ bătrînĭ pînă cînd, spre seară se întinse o horă cît toată odaia cea mare şi să fi văzut atuncĭ pe toţĭ, bătrînĭ şi tinerĭ, cu pulpanele anterielor ridicate şi prinse de brîul roşu saŭ castaniŭ dînd ast-fel voe bună picioarelor ca să salte. Eraŭ încinşĭ cu taclite aşezate aşa fel ca să le acopere şi să le ţie cald pîntecele, cu ceacşirĭ roşiĭ cu meşĭ şi papucĭ galbenĭ în picioare, cu fermenele portocaliĭ. pembe saŭ castaniĭ.

Femeile purtaŭ rochĭ de mătăsică cu rînduri de mangeturĭ pe poale şi la piept, cu paftale de

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr

aur, cu cercei mari în ureche iar pe deasupra cîte o fermenea. In cap erau încinse cu barişul de mătase. Şi aşa jucară pînă spre ziuă *pristoleanca*, *hora mare*, *chindia* şi *ca la uşa cortului*; udând din cînd în cînd gura cu vinuri spumoase şi cu bucate de tot neamul.

A doua-zi în zori, se începu nunta.

Nuntaşii cutreierau toată mahalaua; drumul dintre casa mireseï şi a ginerului era bătut de ei, şi chiote vesele scoteau pe unde treceau. Pe la amiază se începu slujba bisericească. Dupe ce se sfirşi, mireasa se sui cu mirele într'o trăsură, pe capră cu lumînări aprinse înfipte într'o pîne. De jur împrejur se orînduiră toţi flăcăii din mahala, călări pe cai fugoşi şi aşa pornea călări spre casa mirelui.

Cînd Irina se despărţi de măsa o podîdi lacrămile de cele ce'i erau, în vreme ce lăutarii năbădăioşi cîntau cît le lua gura:

Taci mireasă nu mai plînge
Căci la măta mi te-oi duce
Cînd o face plopul pere
Şi richita vişinele.,

Toată noaptea trecea în cîntece şi veselii, iar despre ziuă mosafirii fură duşi, fie-care spre casa lui, cu lăutarii după urmă.

A doua zi femeile trecură prin mahala bînd rachiu roşu şi chihuind.

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr

Şi zilele ce se strecurâ după nuntă eraŭ frumoase ca zilele senine de primă-vară.

Irina îşĭ iubea bărbatul, se simţea că se topea dupe dînsul căcĭ era bun şi blînd ca un mieluşel.

Intr'una din serile luĭ Decembrie, se ridică în oraş strigătul furios şi înfiorător de : a venit ciuma !..

Şi intr'adevăr această boală nemiloasă şi grozavă îşĭ lăsase fiinţa peste oraşul luĭ Bucur.

Nicĭ de două zile nu sosi şi oameniĭ începură a muri cum mor muştele la venirea ierneĭ.

Mama Sultana îşĭ strînse tot calabalîcu şi se mută în casa fii-si. Lĭ crea prea scumpă ca s'o lase în prada boaleĭ, dacă cum-va va veni.

Toată lumea se păzea de un altul ; toţĭ îşĭ făceaŭ cruce cînd auzeaŭ că Ilie saŭ Stan sunt ciumaţĭ, şi de cădeaŭ în mijlocul drumuluĭ în svîrcolirĭ nebune atinşĭ de boală îĭ ocoleaŭ toţĭ şi îĭ lăsaŭ acolo ca pe dobitóce saŭ că îĭ luaŭ ciocliĭ, carĭ, fără nicĭ o milă îĭ aruncaŭ într'un car ca pe un stîrv şi îĭ duceaŭ pe cîmpul Dudeştilor unde îĭ aruncaŭ pe un cîmp claie-grămadă.

Mureaŭ oameniĭ nevoe mare şi jăle, bocete, durere era pretutindeni.

Mamele îşĭ lăsaŭ copiĭ să moară fără ajutor, de teamă să nu se atingă şi ele, copiĭ îşĭ părăseaŭ părinţiĭ şi nimenĭ nu cîrtea, nimenĭ nu se ridica împotriva acestora, ba le spuneaŭ la copiĭ :

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr

— Lasă'l, fugi, el e bătrîn 'şi-a trăit traiu, tu eşti tînăr vezi de te scapă....

Iar la bătrînî ce'şi îngrijeaŭ copiii:

— Ce'l mai îngrijeşti! Nu vezi că'i de nici un folos?.. Lasă'l să moară în pace.,. El e un copil şi nimic mai mult. Ia gîndeşte-te că mai ai alţi copii şi trebue să-i îngrijeşti.

Şi cu vorbe de-astea toată lumea se ferea unul de altul ca nu cum-va să'i atingă nemilostiva boală.

Şi pentru acestea tocmai, Mama Sultana se mută cu totul la fii-sa ca nu cum-va, doamne fereşte, să nu se îngrijească, căci aşa sunt ceî tineri, şi să-o prinză boala.

De asemenea pe Vasile nu'l slăbeaŭ din ochi, ba îl pusese la cale în cele din urmă să'şi lase meseria şi să stea în casă. Ba, dacă eşea prin tîrg apoiŭ trebuia să se afumeze bine cu mirosuri şi smirnuri cînd pleca, iar cînd se întorcea să treacă peste strachină cu oţet şi să stea pe fum de băligar.

Intr'una din zile, pe cînd Vasile se ducea să tîrguească cu argatu dupe el, iată că la un colţ aproape de Calea Văcărescului aude sgomote şi ţipete nebune.

— Nu, nu mi-l luaţi tîlharilor!.. Nu vedeţi că'i sănătos încă?.. Lăsaţi-mi-l aci, îl îngrijesc eŭ.

Şi o femee, cu părul despletit şi cu ochii plini de lacrimi se arunca pe niste cioclii cari ţineaŭ

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr

un om tînăr pe carĭ voiaŭ să'l arunce într'o căruţă mare în care se maĭ svîrcoleaŭ încă alţĭ vre-o zece:

Tînărul dedea din picioare şi se lupta, dar slăbit de boală nu putea face nimic.

Maică-sa, care numaĭ pe el singur îl avea, se repezi asupra cioclilor şi cu mâinele începu a'ĭ sgîria şi a striga necontenit:

— Săriţĭ oamenĭ buniĭ, săriţĭ!... 'Mĭ-e singurul meŭ copil care e sănătos încă, mi'l omoară de viŭ.

Dar în zadar îĭ eraŭ ţipetele, nimenĭ nu venea să'ĭ dea vre-un ajutor... Nimenĭ. nimenĭ... Toţĭ carĭ treceaŭ îşĭ făceaŭ cruce şi se depărtaŭ cu groază,

Atuncĭ, mama, nebună de groază strigă cioclilor carĭ eraŭ tocmaĭ să'l arunce 'n căruţă:

— Aruncaţi-mă şi pe mine!...

Vasile care se apropiase de această scenă tragică şi atît de măreaţă, unde iubirea mameĭ se desvăluia în toată frumuseţea eĭ, nu se putu opri de a nu veni în ajutor şi strigă argatuluĭ:

— Lasă coşu jos şi vino dupe mine!

— Dar, cucoane nu te gîndeştĭ că e ciumat?

— Ce'mĭ pasă.

— O să te molipseştĭ!

— Tacĭ şi vino!

— Dar e păcat de Dumnezeŭ să murim.

— Haide şi tacĭ din gură.

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr

— Dar aduţi aminte de sfaturile cucoanei Sultana!

— Dar ce vrei să moară doi sănătoşi?

— Ce ne pasă nouă «Vrei să mori d-ta şi să molipsiţi şi pe cei de acasă.

— Fie ce-o fi.

— Dar gîndeşte la cuconiţa Irina.

Cînd argatu pomeni acest nume, Vasile se cutremură... Aşa era. Cum să se apropie el de căruţa ciumaţilor cînd avea acasă o femee tînără. Dacă ar muri?...

Dar pe cînd gîndea ast-fel mama ţipă iarăşi:

— Luaţi-mă şi pe mine cu el cioclilor..

Atunci Vasile nu se putu opri şi sbieră spre căruţă strigînd şi ameninţînd.

Cioclii răcniră:

— Să fugi, să nu te aruncăm şi pe tine.

Atunci Vasile chemă argatu care veni cu pasu pe jumătate şi se repezi asupra cioclilor cari se spăimîntară şi lăsară jos bolnavu, fugind.

Vasile ajută mumei să'şi ducă fiul care leşinase în odaie. Sermana femee era nebună de bucurie. Nu mai ştia ce să facă. Săruta hainele lui Vasile, il strîngea la sîn şi striga:

— Iţi mulţumesc maică, Dumnazeu să te binecuvinteze, să te ferească de boală...

Vasile dupe ce sfîrşi, plecă cu argatu prin piaţă, tîrgui de-ale mîncărei şi se reîntoarse spre casă.

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr

Pe drum servitorul îĭ zise:

— Boerule să ne afumăm şi spălăm bine, căcĭ, de, să nu ne îmbolnăvim şi noĭ.

— Tacĭ, piază rea.

— Am presimţirea par'că.

— Ba, zi că eştĭ fricos.

— Frica păzeşte pepeniĭ.

— Dar ce? Trebuia să lăsăm ca ticăloşiĭ aceia să ia un om sănătos şi să'l ducă în cîmpu Dudeştilor asvîrlindu-l între morţiĭ şi ciumaţĭ în cît să moară omu de frică şi groază?

— Aşa e, dar dacă te-ĭ fi molipsit şi domniata. Atunci nu-ĭ maĭ răŭ?

— Ştie Dumnezeŭ ce face.

— Bine, dar pîn'la Dumnezeu să ne îngrijim noĭ.

— Maĭ tacă'ţĭ gura. Nu spune nimic acasă.

— Bine, boerule.

Şi cu vorbele astea ajunseră în curte.

Se aşezară de-asupra fumuluĭ, trecură peste'o strachină mare cu oţet şi se spălară bine pe mîinĭ şi pe obraz.

Ziua se petrecu în linişte.

Spre seară Vasile simţi că îl doare capu, îl apucă cu fierbinţelĭ şi, de şi la început nicĭ nu spuse nimănuĭ, dar maĭ în urmă coprins de gînduri rele, chemă argatul cu care fusese în tîrg şi ĭ spuse:

— Ioniţă, 'mĭ-e răŭ!..

— Vaĭ de mine!

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr

— Ce e de făcut?

— Să spunem cucoaneĭ Sultana şi să ferim pe cuconiţa Irina.

— Aleargă!

Ioniţă merse într'un suflet chemă pe Sultana care, la auzirea acesteĭ veştĭ se cutremură.

Într'o fugă merse în odaia unde Vasile căzuse pe pat, începu să'l frece, să'l afume, să'l oblojească... dar de geaba... Bolea maĭ rĕŭ, se văita nebun.

Irina care simţi că se petrece ceva grozav, alergă nebună de durere la capătul patuluĭ unde Vasile era maĭ mort, şi căzu peste el plîngînd în hohote.

— Vezĭ, nu spuneam eŭ, îşĭ zicea argatul.

Apoĭ, chemînd la o parte pe mama Sultana, îĭ istorisi toată întîmplarea de dimineaţă.

— Cum l'aĭ lăsat să meargă.

— Dar cine putea să'l oprească!... Nu 'ĭ-am zis eŭ în de-ajuns să stea loculuĭ... Ţĭ-aĭ găsit.

Toata noaptea Vasile zăcu îngrozitor.

A doua zi de dimineaţă Irina care stase la căpătîiul patuluĭ se simţi leşinată şi coprinsă şi ea de ceva care o chinuia. Nu trecu vre-o cîte-va minute şi căzu jos în mijlocul odăeĭ ameţită.

O coprinsese şi pe ea cumplita boală...

Jalea şi durerea răsuna în mijlocul aceleĭ case care pînă acuma era cea maĭ veselă şi cea maĭ fericită.

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr

Vasile își dădu pe la amiază sufletul; iar într'alt colț Irina era pe sfârșite....

Mama Sultana era nebună de durere.

Se vedea singură, lipsită de toate mângâerele ei de pînă acuma, de copilașii ei iubiți, fără nici un ajutor, fără nimeni care să 'i mângâe zilele'i înorate.

Pe seară, ciocliĭ, carĭ auziseră ca Vasile Cavafu a murit, se grăbiră a veni să'l ia.

Era un spectacol de o tristeță și jale înspăimântătoare să fi văzut cine-va pe acești oameni, fără nici un pic de inimă, fără nici o mustrare de cuget, cum luaŭ bolnavii și morții și 'i aruncaŭ într'o căruță mare, unde zăceaŭ încă vre'o câte-va zecimi de cadavre, despuiați schingiuiți.

Se va întreba cine-va cum se face că ciocliĭ, carĭ eraŭ în atingere toată ziua cu ciumații, cari își treceaŭ vremea între cei morți și loviți de această crudă boală, cum se făcea ca ei să nu se molipsească!...

Pricina este că ei mai suferiseră în alte vremuri de ciumă și scăpaseră.... Acuma ciuma nu mai avea nici o influență asupra lor.

Când luară pe Vasile, Mama Sultana începu să bocească ca o nebună... Își iubea ginerele nu ca o soacră, dar ca muma cea mai duioasă.

Ciocliĭ îl luară și îl aruncară fără răgaz, în vîrful caruluĭ care se umplu de hoituri.

Apoiĭ se întoarseră și începură a căuta prin

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr

cele-alte odăiĭ.

— Ce căutaţĭ tîlharilor, le strigă furioasă mama Sultana.

— Am auzit, rĕspunse unul, că maĭ sunt şi alţĭ bolnavĭ.

— Eĭ şi.... ce vreţĭ să'mĭ luaţĭ pe ceĭ viĭ?

— Dar, negreşit...

— Să nu se îmbolnăvească şi alţĭ....

— Fugiţĭ că vă scot ochiĭ.

— Ia tacĭ, babo, striga unul... Şi, ajungând în odaia unde Irina maĭ moartă zăcea, se îndreptă spre ea s'o ia.

— La o parte tîlharilor, heiţgherilor... Lăsa-ţĭ 'mĭ fata că vă rup cu dinţiĭ.

Ciocliĭ începură să rânjească ca nişte fiare şi puseră mâna pe Irina.

Mama Sultana era nebună de durere. Puse mâna pe un toporaş şi lovi în cap pe cel d'întiĭ care 'ĭ eşi înnainte.

— Ţine hoţule !..

Cioclu, cu ţeasta sfărâmată, căzu jos.

Ceĭ alţĭ puseră mâna pe ea.

— Săriţĭ, oamenĭ, săriţĭ, striga nebună de spaimă...

Dar d'asurdă iĭ fură strigătele... Nimenĭ n'o auzea... Nimenĭ nu ar fi venit să'ĭ dea ajutor chiar dacă ar fi auzit. Toţĭ ştiaŭ că e vorba de ciumă...

Chiar argatul din curte fugise din Bucurescĭ

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr

în faptul zileï ce trecuse.

Ciocliï o ţinură strâns, unul luă pe Irina şi o asvîrli în căruţă, iar alţi legară pe mama Sultana de pat cu nişte frânghiï ce eraŭ prin casă.

Sĕrmana femee în zadar se încercă să strige, să lupte a nu i se lua copila încă vie... Nimenï nu o asculta, ciocliï deja se depărtaseeă cu carul...

Ca o perdea întunecoasă i se puse pe ochiï; se simţi maï uşoară... Par'că 'şï uitase de copila eï...

Leşinase....

CAPITOLUL III

In câmpul Dudeştilor

Zăpada, care începuse să cază pe la începutul lui Decembrie, se topise şi ca nici o dată de multă vreme, se părea că nu suntem în mijlocul ierneĭ, ci pe la sfîrşitul primă-vereĭ.

Acum era noapte, dar o noapte senină, cu cerul plin de stele, cu o lună mare, frumoasă şi galbenă... Icĭ şi colo câte un nor care ascundea luna, dar par'că pentru a reapare maĭ frumoasă, maĭ strălucitoare.

Toate aceste frumuseţĭ şi comorĭ nesfîrşite eraŭ sus, în spaţiul nemărginit ce se întindea împrejurul nostru, dar nu tot acelaş tabloŭ era jos pre pămînt, în câmpul Dudeştilor.

Aci... părul ţi se ridica de groază, fruntea ţi se asuda, tîmplele îţĭ svîcneaŭ...

Era o grozăvie întreagă, un spectacol cît se poate de înspăimîntător!.

Câmpul Dudeştilor, părea un câmp de bătae,

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr

presărat la fie ce pas cu nenumăratele cadavre, cu fiinţe, dintre carĭ unele încă cu viaţă, altele cu capetele sdrobite, fie de mersul căruţiĭ, fie de loviturile cioclilor...

Dacă ciocliĭ ajungeaŭ într'o casă şi luaŭ şi bolnavĭ încă cu simţire, dupe ce'ĭ punea în căruţă şi aceştia începeaŭ să strige, atunci nemilostiviĭ hengherĭ le trăgea-o lovitură de măciucă care era destul să le sfîrşească zilele... Şi eraŭ nenumĕrate aceste victime...

Cîmpul era plin cu morţĭ... Grămezĭ, grămezĭ, uniĭ despuiaţĭ şi aproape în putrăjiune, alţiĭ ce 'şĭ dedeaŭ sufletul şi carĭ ar fi scăpat de la moarte dacă ar fi fost îngrijiţi cu duioşie, dar carĭ mureaŭ de groază că se deşteptaŭ în mijlocul aceluĭ cimitir înfiorător, în care ţipetele înfricoşate ale celor ce maĭ eraŭ în viaţă păreaŭ gemetele şi svîrcolirile unuĭ iad...

Luna plutea mîndră în văzduhurĭ şi 'şĭ trimetea razele eĭ palide peste obrazele strînse de boală ale acestor nenorociţĭ... Dar, când vreun geamăt maĭ înfiorător ajungea până la ea, atunci se ascundea subt vre un nor, mişcată par'că de ţipetele nenorociţilor.

Însă, seninătatea cerului începu să piară, un vênt subţire, dar tăios ca vêrful unuĭ briciŭ, începu să sufle, şi cerul să se îmblăneze cu norĭ fumuriĭ...

Şi, aproape de miezul nopţiĭ, fulgĭ mărunţĭ

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr

începură să cază spre pământ, învelind ca într'un ciarciaf alb, par'că în linţoliul morţii, cadavrele din cîmpul Dudeştilor...

Pe la căpătâiul cîmpieĭ, unde eraŭ aruncaţi morţiĭ ceĭ din urmă, apărură vr'o cinci fiinţe, cu felinarele 'n mînă, înveliţi în niște mantale groase şi căutînd cu deamănuntul spre pământ, par'că a afla vre-un mort...

— Să mi-o găsiţi, tilharilor, se auzi o voce bărbătească puternică, căci altminteri poruncesc mîne să vă spînzure.

— Bine Evghenia ta... Bine.

Şi între eĭ, îmbrobodită, o femee, care de abea mergea, se apleca spre fie care cadavru, îl privea în faţă, şi îşi ştergea din când în când ochiĭ cu basmaoa ce ţinea în mînă...

— Unde am asvîrlit noĭ morţii, măĭ Ene, întreabă una din fiinţele acelea?

— Păĭ, pare-mi-se colo la dreapta.

— Pe ceĭ din căruţa cea mare?

— Da.

Şi iar se îndreptară spre alt morman de hoiturĭ...

Căutară pretutindeni, îşi colindară privirea peste toate cadavrele dar nu găsiră ceea ce căutaŭ...

— Nu'ĭ nimic, zise unul.

— Vaĭ de mine!.. suspină femeea îmbrobodită şi începu a boci.

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr

— Trebue să fie, zise acela care părea că e stăpân, căci altminteri vă spânzur, căutaţi bine tîlharilor.

— N'o fi la dreapta... Par'că aud un geamăt.

— Haï acolo, rĕspunse Ene.

Şi se îndreptară cu toţi în partea de unde se auzea geamătul...

Cînd se apropiară văzură un tînăr care maï suspina....

— Nu e...

— De geaba..

Se aplecă spre tînăr, dar tocmaï în minutul acela el muri.

— A murit bietul băiat, oftă femeia.

Apoï, se grăbiră a se depărta, îngroziţi toţi, pînă şi chiar neînduraţiï de ciocliï carï căutaŭ.

Zăpada cădea nemilostivă, şi fulgiï micï la început, acum se măriseră... Pămîntul se şi îmbrăcase în blana de urs alb.

— Nu e nimic... S'a perdut... zise un cioclu.

— O să vă spînzur tîlharilor... strigă furios bărbatul care era îmbrăcat maï bine.

De o dată se auzi un geamăt nuoŭ.

— Cine-o fi, zise el.

— Haidem.

— Dar de unde a venit glasul?

— De la stînga pare-mi-se.

— Uite de colo de lîngă pomul acela.

Toţi se îndreptară spre pom.

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr

Ajungând, femeea se aruncă strigând spre ființa ce era răzemată de copac și pe a cărei față se lăsase aproape zăpada...

— Ea e, strigară ceĭ alți.

Se aplecară în jos ca să ridice pe bătrîna.... O mișcare, dar în zadar...

— Ce e? întrebă un cioclu.

— A leșinat?

— Saŭ o fi murit de bucurie.

Și într'adevăr murise de bucurie că găsise ființa ce căuta.

Toți se cutremurară.

Stătură împrietriți par'că cîte-va minute, apoĭ bărbatul care le poruncea, zise cioclilor:

— Ia vedeți, femeia cea tînără a murit?

Un cioclu aplecă felinaru și se uită spre dênsa..

— De, pare că nu maĭ e în viață.

— Nu maĭ suflă?

— Să aplec urechia.

Și se lăsă spre gura femeeĭ celeĭ tinere.

— Suflă...

— N'a murit?..

— Nu... Maĭ trăește.

— Luați-o și duceți-o spre trăsura de la capul soseleĭ.

Ciocliĭ o ridicară și merseră cu ea pînă la drum unde aștepta o trăsură mare boerească.

Culcară corpul femeĭ înăuntru și plecară înnainte pe șosea.

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr

Boerul ce venea în urmă se sui lângă vizitiŭ pe capră și îĭ spuse să meargă repede spre casă.

Trăsura luă la dreapta, apoĭ cârmi la stînga și după un mers de vre-o jumătate de ceas ajunse în curtea boeruluĭ.

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr

CAPITOLUL IV

Cine era femeia?

Negreșit, cititorul trebue să fie nerăbdător a ști cine era femeia cea tînără care se găsise mai moartă pe cîmpul Dudeștilor, la a căreĭ aflare murise de bucurie o altă femee.

Știm că, dupe ce ciocliĭ aŭ legat cu frînghiĭ pe mama Sultana aŭ plecat lăsînd-o leșinată în mijlocul odăiĭ. Eĭ aŭ luat-o la pas grăbit cu căruța ducând leșurile în cîmp și le aruncară claiŭ grămadă.

Mama Sultana rĕmase leșinată vre-o douĕ ceasurĭ.

Cînd se deșteptă se găsi legată.

Se frecă la ochĭ.

Nu se putea desmetici bine.

Unde era?..

Cine o legase?

De ce e tăcere în casă?

Unde e Irina?

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr

Dar argatul?

Și fel de fel de cugetări îi trecură prin cap.

De o dată scoase un strigăt îngrozitor, care spintecă ca vîrful unuĭ briciŭ, tăcerea odăiĭ.

Acum ș'a amintit de totul.

Ciocliĭ o legaseră.

Eĭ răpiseră pe Irina încă vie ducînd-o în cîmpul morților.

Se încercă să se desfacă de legăturile ce o strîngeaŭ nemilostiv. Se sbuciumă zadarnic.... Era prea strîns legată ca să poată face ceva.

Chemă. Țipă...

Zadarnic.

Nimeni n'o auzea... Nimeni nu venea...

Puterile bătrîneĭ în loc să scază, se îndoiră.

Era la mijloc dragostea pentru copilița eĭ, pentru Irina.

Începu cu furie să roadă cu dinții ștreanguriile.

Gura eĭ era slabă, dar totuși voința îĭ dăduse puteri enorme.

Rodea, rodea mereŭ...

In sfîrșit, cu gura plină de sînge, reuși la urma urmelor, dupe o muncă de o jumătate de ceas, să roadă un ștreang.

Se descurcă.

Iat-o liberă.

Nebună de durere, își frîngea mînele și rupea părul din cap de groază..

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr

Negreșit, Irina trebue să fi murit de groază cînd s'a deșteptat pe cîmpul Dudeștilor, între miile de hoïturï.. Și chiar de i-ar fi fost dat să scape de boală, totuși acum s'o fi prins de ea ciuma maï tare și o fi și murit deja.

Eși în mijlocul stradeï și fugea nebună de durere..

Unde?

Nicï ea nu știa.

Mergea însă mereŭ înnainte ca eșită din fire.

De-odată își aduse aminte de ceva care o opri în loc și-ï puse ca o lumină pe față.

Dacă Irina n'o fi murit încă?

Dacă ea ar merge și ar aduce-o acasă?... Negreșit poate ar scăpa?!...

Se hotărî decï și o luă în fugă spre cîmpul Dudeștilor.

Ajunse acolo.

Se înfioră.

Cale de cîte-va sute de pași se auzeaŭ țipetele celor ce nu muriseră încă.

Se părea că te afli în mijlocul uneï menageriï de fiare fometate, carï strigă îngrozitor la mirosul cărneï.

Ciocliï mergeaŭ cu o măciucă 'n mână și, dacă vedeaŭ pe cel care strigă, dintr'o singură lovitură îï sfărîmaŭ țeasta...

Mama Sultana, îngrozită la această priveliște, se aproprie și vru să meargă spre a'și căuta,

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr

dacă va mai fi fost în viaţă, copila.

Dar nu se putu apropia... strejerii carî eraŭ orînduiţî a nu lăsa drum de cît cioclilor, o opriră..

— Lăsaţi-mĕ, oamenî buni, lăsaţi-mĕ !..

— Nu se poate babo, nu se poate...

— Vreaŭ să'mî caut copila...

— Avem ordin.. Aî pitac de la logofeţie ?.

— N'am...

— Atuncî nu merge.

— Dar nu'î păcat să moară ?

— De, avem ordin...

Mama Sultana plecă cu lacrimele 'n ochî..... Era nebună de durere... Iî venea par'că să blesteme şi pe Dumnezeŭ. I se părea că cerurile cad d'asupră-î.

Ce să se facă ?..

Ea nu cunoaşte pe nimenî din ceî puternicî, căruia să i se adreseze..

De o dată îşî aminti însă că la curtea luî Vasile Ianopol este un fin al lor, vătaful.

— Mĕ duc la logofotul Nae, îşî zise ea şi se îndreptă spre Filaret.

Ajunse acolo şi rugă pe un slujitor să cheme pe vătaf.

Cînd veni acesta îl rugă cu lacrimile 'n ochî să spue tot boeruluî şi să mijlocească ca să i se dea un pitac de voe liberă.

Vătaful se duse sus şi spuse boeruluî.

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr

Acesta cînd auzi că e vorba de o femee își lungi urechile să asculte mai bine.

— A cui e bre?

— A lui Vasile Cavafu, luminăția ta.

— El a murit?

— A fost lovit de ciumă.

— Dar pe tine cine te roagă să stăruĭ?

— Mă-sa.

— A cui?

— A feteĭ?..

— N'o fi murit fata d'atuncĭ pînă acum?

— De știŭ și eŭ . . . Dar e păcat s'o lăsăm să moară de o fi încă cu viață... Poate o scăpa și atuncĭ ți-o fi datoare viața.

— E tînără?

— Vre-o 18 anĭ!

— Frumoasă?

— Pică de frumoasă ce e.

— Ce spuĭ!..

— Icoană și pace..

Boerul se gândi.. Zîmbi în sine și apoĭ spuse vătafului să zică bătrineĭ să aștepte că va merge el la logofeție să ceară biletul de voe.

Ceasurile treceaŭ unul dupe altul și boerul nu maĭ pleca.

In sfîrșit, pe seară, se duse...

Dupe o zăbavă de vre-o patru ceasurĭ, adică aproape de miezul noptiĭ se întoarse acasă.

Chemă vătafu și 'ĭ zise.

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr

— Am întârziat. M'am dus şi pe la nişte prieteni carĭ m'aŭ ţinut. Spune să pue caiĭ la trăsura nemţească şi să mergem.

Plecară.

Ştim cum am ajuns şi cine, cu felinarele 'n mînă, căutară prin toate locurile, desnădăiduiţĭ că o vor maĭ găsi.

Am vĕzut că, în sfîrşit, când o aflară, Sultana, dupe atîta şi felurite sbuciumărĭ, muri de bucurie pe corpul neînsufleţit aproape al fiĭ-si.

Ast-fel se sfîrşi mama Sultana...

Sĕrmana femee!

Toată viaţa i-a fost dată pentru a'şĭ iubi copila, pentru care a şi murit.

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr

CAPITOLUL V

Irina se însănătoşază

Cînd trăsura, în care era corpul neînsufleţit aproape al Irineï, ajunse în curtea boerească, veniră vre-o doï argaţi.

— Luaţi încet femeea din trăsură, porunci boerul.

— Prea bine.

— Apoiŭ duceţi-o într'un iatac din aripa dreaptă.. Faceţi foc bun şi chemaţi chiar acuma pe doctoru meŭ... Spuneţi-i că eŭ îl rog să vie numaï de cît. Aţi înţeles.

— Da boerule. Alergăm.

Irina, fără să facă o mişcare, fu dusă într'un iatac frumos. Focul se aprinse repede şi odaia se încălzi numaï de cît.

Nu trecu mult şi doctorul, un grec de altminteri priceput mult în arta sa, veni.

— Chirie Temistocles, îï zise boerul, o fată ciumată care cred că o să scape de ţi-oï pune

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr

tot meșteșugul.

— S'o vedem Exahotate, s'o vedem.

— Aidem.

Și amîndoĭ ajunseră la patul unde Irina, slabă la față, dormea.

Doctoru se aplecă, se uită la față, îĭ ridică pleopele, îĭ deschise gura și spuse cu glas ascuțit:

— Cred c'o să scape.

— Bravos doctore... Nu de geaba te laud la toți.. Chiar cu Vodă am vorbit erĭ de d-ta.

Irina fu afumată cu niște miresme și frecată cu oțeturĭ pe tot trupul. Incetul cu încetul se deșteptă din somnul ce o coprinsese.. Deschise în spre ziuă ochiĭ apoiŭ căzu iar în somnul adânc și dormi pînă la vremea prînzuluĭ.

Boerul se interesă mult de ea.

De și slăbită îngrozitor de boală, totuși el nu văzuse încă o femee așa frumoasă.. Așa trup, așa păr, așa chip!...

Ce maĭ amantă îșĭ va face din ea, care, cînd se va deștepta și va auzi că el a scăpat-o de la moarte sigură și se va vedea fără nicĭ un sprijin, se va învoi a rămâne cu el.

Irina se deșteptă pe la sfințit.

Deschise ochiĭ și cătînd prin prejur se miră neștiind unde se află.

Văzu o femee bătrînă lîngă ea.

— Unde sunt?

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr

— A casă maică...

— Vasile unde e?

— Aci... Dar taci nu vorbi.

— Dar mama?

— Taci... taci!.. Tot aci. A eşit până afară. Nu mai vorbi că aşa a spus doftoru.

Irina, fără ca să bănuiască nimica, slabă de boală, închise iar ochii, după ce sorbi vre-o două linguri dintr'o doctorie întăritoare pe cari i-o dete baba ce o păzea.

Dormi toată noaptea bine.

A doua zi cînd se sculă, era par'că în viaţa. Roşaţa începuse să îi vie pe faţă, ochii să se desfacă de perdeaua întunecoasă care'i acoperiseră pînă acuma.

Mîncă un bulion şi bău iar doctorii.

Incet cu încetul îşi aduse aminte de Vasile, de boaia lui, de măsa.

Ceru să'i vază..

In zadar se încercă bătrîna care o păzea să'i spue ba una, ba alta, că nu sunt aci, că s'au dus prin tîrg, doar şi doar o va înbuna.. Irina nu slăbea dorinţa de-aşi vedea pe cei scumpi ei.

In sfîrşit, baba văzînd că n'o poate potoli, se hotîrî să-i spue. Cu toate că o luă cu binişorul, istorisindu-i încetul cu încetul nenorocirea ce a dat peste ea, Irina, la auzul acestor grozăvii, că Vasile a murit de ciumă, iar maica sa de bucurie când a găsit-o, leşină.. Doctorul chemat în-

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr

dată, cletină din cap cu îndoială, spunînd boerului că 'i e teamă să nu se întâmple vre-o nenorocire.. Certă pe bătrână care 'i istorisise, că răŭ a făcut, de oare-ce Irina era prea slabă ca să sufere aceste nenorociri atît de mari.

D'abea peste vre-o zece ceasuri Irina se deșteptă.

Cînd deschise ochii și 'și aminti de cele spuse de bătrînă, începu să plîngă amar.. Iat-o acum singură în lume, în casa unuĭ strein. Vasile al eĭ mult iubit mort; maica-sa care o îngrijise cu atîta duioșie și care o iubea atît de mult, dusă și ea din lume.

Singură, singură!..

Era slabă grozav. Pielea i se întinsese d'asupra oaselor de îĭ dedea înfățișarea unuĭ cadavru.

Boerul însă o găsea, de și atît de slabă și galbenă tot frumoasă. Venea să o vază în fiecare zi, se apropie de ea, o mîngâea cu vorbe blajine, poruncea să o îngrijească cu multă băgare de seamă.

Așa se strecură toată iarna.

O dată cu venirea primă-vereĭ, cu ivirea soareluĭ pe cer cu razele sale călduroase și puternicĭ, se reîntoarse și sănătatea Irineĭ, roșața i se urcase iar pe obrajiĭ, vioiciunea în ochĭ.

Ciuma însă tot maĭ bîntuia..

Iată cum o descrie un scriitor care a trăit ceva în urmă de vremurile acelea: «A fost în

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr

multe rînduri ciuma în țară, dar analele Românieĭ nu pomenesc o boală maĭ grozavă de cît ciuma luĭ Caragea, (Decembrie 1882—1883, Decembrie 1884). Nicĭ o dată acest flagel n'a făcut atâtea victime!. Aŭ murit pînă la 300 de oamenĭ pe zi, și se crede că numĕrul morților în toată țara a fost maĭ mare de 90000!.. Contagiunea era așa de primejdioasă în cît cel maĭ mic contact cu o casă molipsită ducea moartea într'o familie întreagă, și violența era așa de mare în cît un om lovit de ciumă era ca și mort!...

«Spaima intrase în toate inimele și făcuse să dispară orĭ-ce sentiment de iubire și de devotament. Muma își părăsia copiiĭ iar bărbatul soția pe mâna cioclilor, niște oamenĭ fără cuget și fără frică de Dumnezeŭ. Toțĭ bețiviĭ, toțĭ desfrînațiĭ își atîrnaŭ un șervet roșu de gât, se urcaŭ într'un car cu boĭ, și porneaŭ pe hoție din casă în casă, din curte în curte. Eĭ se introduceaŭ ziua și noaptea prin locuințele oamenilor și puneaŭ mâna pe tot ce găseaŭ; luaŭ banĭ, argintărie, ceasoarnice, scule, șaluri, etc.. fără ca nimenĭ să îndrăsnească a li se împotrivi. Fugea lumea de dênșiĭ ca de moarte, căcĭ eĭ luaŭ pe bolnavĭ saŭ pe morțĭ în spinare, îĭ trînteaŭ în car, clae peste grămadă, și porneaŭ cu carul plin spre Dudeștĭ saŭ spre Cioplea unde eraŭ ordiile ciumaților.. Se încreța carnea

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr

pe trup anzind grozăviile și cruzimile făcute de acești tîlharĭ asupra bieților creștinĭ căzuțĭ în ghiarele lor. Rare orĭ bolnavul ajungea cu viața la cîmpul ciumaților. De multe orĭ o măciucă în cap făcea într'o clipă ceea ce era să facă boala în douĕ, treĭ zile!.. Și poate că ceĭ uciși ast-fel, eraŭ maĭ puțin de plâns; căcĭ maĭ mult eraŭ de jale aceĭ aruncațĭ viĭ în câmp, fără așternut și fără acoperământ, pe pământ ud și înghețat!.. Cale de jumătate de ceas se auzeaŭ țipetele și vaetele nenorociților din câmpul Dudeștilor!..

«In urma maĭ multor scene oribile, neomenoase și bestiale petrecute la ordie, unde unul din acești mizerabilĭ fusese rupt cu dinții de un tînăr care apărea cinstea soției sale, lovită de ciumă chiar în ziua nunței, și în urma revolteĭ ciumaților, carĭ aŭ sărit cu parul și aŭ omorît zece ciocliĭ, autoritatea, în sfîrșit a luat hotărârea de a organiza un serviciŭ sanitar. Ea înființase cîți-va vătășeĭ, însărcinați de a întovărăși pe ciocliĭ din casă în casă și aceștia strigaŭ de la portiță: «Sănătoși copiĭ?» — acest serviciu a existat pînă pe la 1856. Copiĭ rĕspundeaŭ de ordinar: «avem o pisică bolnavă!» — Unul din eĭ zicea într'un raport către șeful sĕŭ: «Azĭ am adunat 15 morți, dar n'am putut îngropa de cît 14, fiind-că *unul a fugit și nu l'am putut prinde*!...

«D'asupra orașuluĭ se ridica un fum galben

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatrapsilvania.ro/mdrr

și acru, fumul băligaruluĭ care ardea în curțile boerești, iar orașul răcnea de urletul jalnic al cîinilor rămașĭ fără stăpân.

«La fie-care poartă era câte o șandrama, un fel de gheretă în care se adăpostea cîte un servitor pus acolo *pazarchidan* (comisionar pentru tîrguelile de pâne, de carne și de zarzavaturĭ.) Niminĭ nu intra în curte de cît după ce se purifica la fum și trecea prin hărdae de apă, saŭ prin strachina cu oțet.

«Ciocliĭ, cînd treceaŭ pe lângă o casă bogată nu lipseaŭ de-a arunca sdrențe rupte de la ciumațĭ, ca să răspândească contagiunea. Eĭ nu se temeaŭ de molipsirea boaleĭ, căcĭ maĭ toți eraŭ dintre aceĭ carĭ zăcuseră de câte două orĭ de acea grozavă epidemie. Ciuma, ca toate boalele mortale și lipicioase, ca vărsatul, ca tifosul, ca lingoarea neagră, foarte periculoasă întiia oară, devine puțină violentă la aceĭ carĭ aŭ maĭ fost lovită de ea.

«Jafurile și tîlhăriile oamenilor, direct saŭ indirect prepușĭ la serviciul ciumaților, aŭ fost nepomenite. Multe averĭ și case marĭ s'aŭ ridicat în Bucureștĭ după urma luĭ Caragea, din sculele și banĭ bieților bolnaviĭ!...»

Iată dar, pe scurt descrierea acesteĭ grozave boale care dură pênă pe la sfîrșitul anuluĭ 1813, adică ținu un an întreg de zile!.. *Un an întreg de jale!...*

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr

CAPITOLUL VI

La 1835

Proprietarul grec al caseĭ din câmpia Filaretuluĭ, din care astă-zĭ nu se maĭ văd nicĭ urma urmelor, și unde Irina se luase de ciumă și se întremase d'a binele se înamorase așa de puternic de Irina-în cît la doĭ anĭ chiar dupe întîmplările ce le spuserăm maĭ sus, el o luă de nevastă.

O să se mire-poate cine-va cum se face că Irina, care îșĭ iubea atît de mult bărbatul, pe Vasile al eĭ, l'a uitat așa de repede, și la doĭ anĭ d'abea după moarte-ĭ, s'a hotărât să'l înlocuiască.

Aci suntem nevoiți să vorbim ceva despre căsătorie.

La țară, ca la ceĭ bătrînĭ o dată, această unire se făcea din dragoste. Flăcăul Niță iubește pe Stana, se îndrăgostesc o vreme cu ochiĭ, apoĭ își strâng mînile și în urmă se sărută....

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr

Pînă aci! Atunci simt în ei trebuința unui lucru mai arzător ca sărutarea — căci pînă aci și unul și altul, mai în tot d'auna, sunt verginî, curați ca neaua — și iată că peținitorii merg la părinții fetii să o ceară.

Viața lor va fi liniștită. Se vor iubi, se vor îndrăgosti numai ei, și nici unul, nici altul, nu va cîrmi nici la stânga nici la dreapta.

Aceasta era o dată, când obiceiurile țăranilor erau curate, când nu se atinsese de ei desfrânarea orașelor.

Dar, de cînd țăranii au fost luați în armată și dați pe la orașe, de când ei au fost în mai mare atingere cu orășenii, au început să se molipsească de viciele acestora pe carî le-au dus ca noutate în satele lor.

Și iată că și la ei, se începu a se căuta nu fata ci zestrea, nu hărnicia ci avutul.

Aceasta pentru sate.

La orașe toți vedeau lucrul cum stă. Causa însă a acesteî nenorociri trebue căutată în educația atît a femeî cît și a bărbatului.

Băeatul la 15 anî este deja un depravat. Știe toate viciele, a trecut prin toate casele de prostituție, a petrecut deja nopți multe în brațele femeilor.

E om complect...

Când se însoară, o face aceasta fie din desgustul ce are, poate, pentru viața de mizerii prin

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr

care a trecut, fie că s'a săturat de un traĭ fără nicĭ un rost, saŭ, în majoritatea cazurilor, că vede singurul mijloc în însurătoare a'şĭ face o carieră: luând zestre.

Se însoară. Ia o fată tînără, o nevinovată, o femee însă focoasă, care are nervĭ aţiţaţĭ şi trebuesc potoliţĭ.

Luna de miere trecu cum trecu, dar sforţările luĭ aŭ sfîrşit, are împreunărĭ cu femeea luĭ la o săptămână o dată, ba şi acestea le face cu mult desgust.... Este scurs de puterĭ.

De aci vin trădările.. Femeia simte nevoia potolireĭ poftelor şi, la cea d'întiĭ ocasie, se dă cuĭ găseşte!

Aci decĭ e pricina bărbatul.

Să revenim asupra chestieĭ unde femeia e de vină.

Părinţiĭ nu'şĭ înţeleg destul de bine rolul lor.

Eĭ cred că dacă fac copiĭ e de ajuns să'ĭ dea să mânînce, să'l îmbrace şi, dacă e cu dare de mînă, să'l înveţe carte—după cum e şi averea luĭ şi după cum e şi copilul aplicat la învăţătură...

Nimic însă maĭ mult.

Eĭ nu cugetă că tocmaĭ cea maĭ principală, cea maĭ de căpătenie menire a adevăraţilor părinţĭ n'o îndeplinesc: adică aceia de a da o educaţie morală copiilor lor.

Fata e crescută de mică cu felurite pretenţiĭ

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr

absurde și așa, când se mărită, ea crede că bărbatul eĭ nu'ĭ este dat ca un tovarăș de bucurie și nenorociriĭ, ci de un rob al eĭ care să'ĭ cumpere de toate și ea... să cheltuească vremea cu nimicuriĭ.

De aci cearta, nepotriveala în caractere și, în urmă, divorțul.

La Irina însă nu era nicĭ unul din casurile acestea. Ea iubise mult pe Vasile, ținuse la el ca la lumina ochilor eĭ, dar, el murise, ea rămăsăse singură fără nicĭ un sprijin...

Casa și toate lucrurile din ea îĭ fuseră risipite, d'abea luă câte-va sute de leĭ pe ceĭ maĭ rămăsese.

Câtă vreme a fost nevoită să stea în casa proprietaruluĭ, din pricina boaleĭ sale, duioșia cu care el o îngrijia, o muiă cu încetul, la început îl privea cu recunoștință, apoĭ cu oare care aplecare și așa că, în urmă când el începu cu dragostea, de și în sufletul eĭ icoana luĭ Vasile era încă, totuș se simți dispusă a asculta vorbele luĭ: ce se va face ea singură ca femee în lume?.. Și apoĭ el i-a făgăduit chiar din întiia dată că o va lua de nevastă!..

Și așa gândind a luat pe Grigore Ianopolu care, într'adevĕr de și a cugetat la început să facă din ea o amantă, în urmă însă, încetul cu încetul, a vĕzut că neînsurat cum era, o femee harnică și frumoasă ca Irina îĭ va face fericirea.

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr

Şi de atuncĭ s'aŭ strecurat peste 20 anĭ de zile.

Acum suntem pe la 1835 adică cu vre-o 10 anĭ înnainte de revoluţia cea mare de la 1848.

Irina era deja mumă de patru feciorĭ şi douĕ fete. Traiul şi 'l ducea liniştită, fără să cugete la alt-ceva de cât ca să 'şĭ îngrijească cu duioşie copiiĭ şi bărbatul.

Afară de casa şi averile din Bucurescĭ eĭ aveaŭ o moşie aproape de pădurea Vlăsieĭ, pre lângă mănăstirea Ghighiul în judeţul Ilfov.

Verile le petrecea la moşie, unde îngrijea cu multă pricepere de ale caseĭ.

La moşie avea o mulţime de robĭ, ţiganĭ, care treceaŭ în numĕr peste 70 de familiĭ, poate.

Tot ce poate fi maĭ înjositor, maĭ scârbos pentru timpurile trecute, şi ceea ce trebue să ne facă a ne cutremura sunt: *robiĭ*!

Vom lăsa pe un eminent scriitor să spue el, el care a trăit acele vremurĭ, ceva despre robia ţiganilor.

«Generaţiunile de astă-zĭ nu 'şĭ pot face idee despre soarta acestor disgraţiate creaturĭ, numite *ţiganĭ*, carĭ, pînă cu un pătrar de secol în urmă se aflaŭ sub jugul sclavieĭ. Această seminţie de oamenĭ, originară dupe toate probabilităţile din India, tîrîtă în sclavie de alte popoare cuceritoare—precum Turciĭ saŭ Tătariĭ—şi vîndută în asemenea condiţiunĭ prin ţările noastre, era

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr

așa zicênd apanagiul claselor domnitoare: mai toți boerii țĕrei aveaŭ robi, ori-ce țigan trebuia ca să fie rob al vre unui boer; iar dacă cumva se iveaŭ Țigani fără stăpân, emigrați din altă țară, aceia se declaraŭ robi ai Domniei și eraŭ supuși, dacă nu la o sclavie similară cu acelor-alți, dar la prestațiuni și imposite atât de onoroase în cât nu puteaŭ duce o viața mai ușĭlă și mai fericită.

»Boerul dispunea de robul sĕŭ cu putere nemărginită: putea să'l supună la ori-ce muncă, și la ori-ce pedeapsă; să'l bată, să'l închidă, să'l pună în coarne saŭ în lanțuri, să'l tortureze, să'l schinjuiască chiar, să'i ia ori-ce, adesea chiar soția și copilul să'l vênză, să'l schimbe, să'l dăruiască, să'l trimață la ocnă, doar dreptul de a'l spînzura saŭ împușca nu avea. — Era dator să ingrijească de traiul lui: trebuia să'i dea locuință, hrană, să'i îngrijească, căci fără de acestea 'i-ar fi espus viața la pericol, lucru de care trebuea să se îngrijească, căci ori cum perderea unui rob era simțitoare, fiind-că el represintă o avere:

»Puterea boerului adesea se cunoștea după numĕrul țiganilor ce avea: cu cât avea robi mai mulți, cu atâta se socotea mai bogat și mai puternic; cu cât avea brațe mai multe cu atâta avea lanuri mai mari de bucate, pluguri mai multe, gospodărie mai bogată și curte mai îmbelșugată. Din țigani se recrutaŭ argați, văcari, herghelegii, bivolari, porcari, salahori, prășitori,

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr

saŭ secerătorĭ,—apoĭ bucătarĭ, pitarĭ saŭ franzelarĭ, sofragiĭ, vizitiĭ, surugiĭ, grădinarĭ, croitorĭ, cismarĭ, ferarĭ, lăutarĭ. Din țigance, apoĭ, cucoanele își formaŭ servitoare, cusătorese, spălătorese, găinărese, bucătărese, și altele. Lăutariĭ, prin excepțiune și pentru considerațiunea talentuluĭ lor musical, se bucuraŭ în genere de oarecare scutirĭ: plătiaŭ o dare anuală către stăpânĭ și trăiaŭ câștigându-și pânea, tocmiți să cânte la cârciumĭ, la nunți, la hore, și la diverse veseliĭ. Totuși, când veneaŭ boeriĭ la moșie, lăutariĭ era datorĭ să fie nelipsiți la curte; căcĭ dacă boeriĭ eraŭ chefliĭ, trebuea să veselească casa cu cântecele lor; cucoana, dacă era tînără, trebuea s'o deștepte dimineața un cântec de inimă albastră, executat numaĭ pe o strună după placul boeruluĭ; la unele case eraŭ câte duoë tarafurĭ de lăutarĭ, unul cânta în permanență la masă, iar altul, când se căra bucatele de la cuhne, le acompania până la masa boerească anunțându-le cu cântece combinate după felul bucatelor, maĭ mult saŭ maĭ puțin acre saŭ dulcĭ, piperate saŭ sărate.

«Dacă boerul făcînd inspecțiunea amănunțită a numeroaseĭ sale turme, convingându-se că înmulțirea sa nu merge destul de repede, găsia cu cale ca să ia mĕsurĭ pentru aceasta.

De aceea imediat decreta ca toți băeții de la 16 anĭ și fetele de la 13 anĭ în sus să se căsăto-

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr

rească cât mai curând; fără a-i întreba despre consimțimêntul lor mutual, făcea o listă prin care se determina care pe cine să iea, și în Duminica viitoare preotul de la biserică, după cidula boerească, (cum era legea pe atuncea) celebra repede peste 50 de nunți țigănescĭ. Nu tocmaĭ vesele eraŭ asemenea nunți; uniĭ din părinții tinerilor aveaŭ poate alte dorințe; dar nu era ertat nimăruĭ a arăta nemulțumire la ordinul boeresc, care trebuea numaĭ de cât să se execute; căcĭ biciul și falanga aducea la supunere pe neascultătorĭ.

«Nu trebue să credem cu toate aceste, că vre-un sentiment de rea voință saŭ de avariție îndemna pe boeriĭ noștri la asemenea fapte, pe carĭ le considerăm ca violente. Eĭ amênduoĭ, și boerul și cucoana, aveaŭ convicțiunea că făceaŭ o faptă umană prin aceasta. Cucoana, bună oară, credea că cea maĭ frumoasă și maĭ bine-cuvêntată de D-zeŭ misiune a uneĭ femeĭ era aceea de a face copiĭ; așa dar credea că cu cât va contribui a se nasce maĭ mulțĭ copiĭ pe lume, cu atâta face o faptă bună. De aceea ea avea în mare stimă pe roabele carĭ făceaŭ copiĭ mulțĭ: pe acelea care făceaŭ șease copiĭ le dăruia cu ajutoare anuale; iar pe acele ce treceaŭ peste numĕrul de șease, le da carte de ertare din robie. Apoĭ când i se raporta că o țigancă a născut, punea de boteza copilul cu cheltuiala eĭ și

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr

trimitea nouluĭ născut pânză ca să-ĭ facă pelincĭ, iară mameĭ câte o haină saŭ o viţea.»

Iată dar care era traiul mizerabil al acelor făpturĭ nenorocite. Şi negreşit că acela care descrie toate acestea nu vrea să ne istorisească faptele murdare şi fără de lege a boerilor din vremurile acelea. Nu, căcĭ ar fi fost spăimântător. Dar e de ajuns că el ne spune că sĕrmaniĭ robĭ eraŭ consideraţĭ ca o vită pe care aveaĭ drept să o baţĭ unde iţĭ plăcea, cînd iţĭ plăcea, să o vinzĭ pe cât doreaĭ, să o puie sub pietre de moară, şi toate astea fără ca cine-va să'ţĭ facă o observaţie.... Iată trecntul cu murdăriile luĭ şi nelegiurile sale!... Dar oare numaĭ în trecut se întâmplaŭ asemenea crime?... Nu maĭ atuncĭ egzistaŭ robĭ?..

Negreşit că nu!

Astă-zĭ, da şi astă-zĭ, sunt o mulţime nenumărată care zace în lanţurile greoaie şi mârşave ale robieĭ.. Şi chiar dacă stăpâniĭ lor nu-ĭ pun sub pietre de moară, totuşĭ ĭĭ silesc a lucra atît de mult şi aşa de greŭ, în cât în câţĭ-va anĭ ĭĭ dă morţĭ gata... ofticoşĭ...

Şi astă-zĭ ca şi în trecut stăpînĭĭ de tot soiul socotesc pe slugile lor, pe lucrătorĭ lor, drept nişte vite, drept nişte maşinĭ carĭ nu trebue să facă alt-ceva de cât să lucreze şi iar să lucreze.

Cînd va veni oare ziua de frăţie şi dreptate?. Când va luci soarele vesel şi bine-făcător al libertăţeĭ pentru muncitor?.. Când?.. când?....

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr

CAPITOLUL VII

FULGER

Printre ţiganiĭ ce boerul Ianopol avea ca robĭ la moşie, era şi un flăcăŭ cam de vre-o 25 de anĭ, chipeş, cu pielea albă, ochiĭ marĭ şi negriĭ, mînele micĭ, aşa că maĭ n'aĭ fi crezut că e băiatul Sandi şi a luĭ Rafailă, potcovarul curţiĭ. Printre ceĭ-alţĭ ţiganĭ se şoptea că'l făcuse Sanda, care în tinereţe era o ţigăncuşe de o frumuseţe uimitoare, că vătafu curţiĭ boereştĭ, un grec, care acum — Dumnezeŭ să 'l odihnească, era mort..

Pe Fulger îl botezară cu numele de Vintilă, dar toţĭ îl chemaŭ *Fulger*. Pricina e, că pre când Sanda era însărcinată cu el, în lunea nouă, se întorcea într'o zi pe la amiază de la cosit. Aproape de acasă cerul se acoperi de norĭ, începu să fulgere şi să trăsnească şi de o dată, pe neaşteptate, un trăsnet lovi un copac pe care 'l spintecă, aproapə de Sanda. Femeia se înspăi-

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr

mântă așa de tare în cât căzu leșinată.. Când se deșteptă, copilul care 'l purtase în pântece eșise afară și țipa lângă ea.

Il luă și se târî cum putu cu el până acasă.

Tot satul se minună de întâmplarea asta și de atunci botezară copilul «Fulger.»

Și chiar dacă n'ar fi fost această întâmplare la mijloc, totuși putea să i se dea acest nume, de oare ce era iute ca un fulger Vintilă. Sângele fierbea în el, clocotea ca într'un vulcan lava

Ochiĭ luĭ eraŭ micĭ, negriĭ și focoși. Iĭ plăcea curățenia, se purta cu hainele curate și se gătea ca o fată mare.

Pentru acestea boerul, pre când Fulger era copil încă, îl luă pre lângă el, îl făcu sufragiu și fecior. Stând tot în casa boerească și auzind în fie-care zi vorbele și discuțiile ce se făceaŭ despre cutare și cutare lucru, Fulger, care era de altminteri foarte deștept, se lustrui așa că nicĭ nu aĭ fi putut crede că el e un biet rob, daca aĭ fi stat cu el la vorbă.

De alminteri avea un suflet viclean, răutăcios, umilitor. Se părea că are în sîngele săŭ și vorba umilită, plecată a mumeĭ sale, țiganca, și vicleniа, răutatea, sgârcenia, dorința de a face avere, a tatăluĭ săŭ, care se credea că e grecul.

După cum spuserăm, prin vara anuluĭ 1835, la moșie venise toată familia boeruluĭ.

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr

Băeții își treceau vremea cu vînătoarea și plimbările, fetele, din care cea mai mare, Smaranda, o fată de vre-o 18 ani, frumoasă ca un înger, ședeau toată ziua în casă ajutau maice lor la gospodărie, îngrijeau de roabe să facă dulcețurile bune, legate bine, treceau apoiu în țesătorie, mai coseau la gherghef și, în urmă, puneau o țigăncușe, o fată de vre-o 15 ani, să le cânte din gură însoțind cântecul cu o tambură.

Și viața se petrecea dealtminteri ticnită. Irina era veselă, își iubea copiii mult, era bună și blajină cu roabele și robii, își îngrijea bărbatul, care se făcuse și el bun, cu multă duioșie.

Fulger era tot fecior, ba, învățând câte-va buche de carte și puțină socoteală, îl pusese chelar și îngrijitor peste cheltueala casii, căci, de și familia boerului era mică, dar nu se putea ca, cel puțin de trei-patru ori pe săptămână, să nu aibă câte 20—30 de mosafiri și atunci mese mari, bogate, cu mezeluri și trufandale cumpărate din București.

Casele moșiei se compuneau dintr'o clădire mare cu două etajuri, jos era sofrageria, odaia pentru băi, bucătăria, cancelaria, o sală mare cu flori, și vre-o șapte-opt alte odăi pentru mosafiri, iar sus erau odăile boerilor, saloanele gătite cu sofale îmbrăcate cu mătase, mese mici turcești și o mulțime de alte bogății.

Intr'una din zilele lui August Fulger se afla

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr

jos în sofragerie şi sta întins pe un scaun privind pe fereastră ce da în spre grădină.

Cugetă adînc şi se aprindea la faţă par'căĭ de o patimă nepomenită, îşĭ frîngea mînele şi iar se învîrtea prin odaie, pe care o măsura cu paşĭ grăbiţĭ.

— Cum? Nu se poate, îşĭ zise el!.. Şi o perdea plumburie i se întinse pe ochiĭ... Nu, nu, Trebue să'mĭ stîmpăr poftele. Şi apoiŭ ce!? Par'că nu-ĭ tot muere. Şi dacă e frumoasă?. Cum să gîndesc eŭ la ea, eŭ un biet rob, un ţigan?.. Nu....

Şi iarăşĭ se sculă dupe scaun şi se frămînta ca un peşte pe uscat.

Era o taină ascunsă în sufletul acestuĭ nenorocit ţigan, un flăcăŭ frumos de altminteri, care ar fi plăcut orĭ-căreĭ femeĭ. El părea un fecior de boerĭ răsgîiat şi mîngăiat de toţĭ ceĭ ce' împrejmuiaŭ.

De odată cum sta şi privea în spre grădină, tresări ca muşcat de şarpe şi 'şĭ ridică capul ca să privească în grădină maĭ bine.

Intr'o alee se plimba singură citind o carte, Smaranda, fiica cea mare a luĭ Iamopol. Părea căĭ regina aceleĭ singurătăţĭ aşa era de frumoasă şi fermecătoare.

Intr'o haină lungă de mătăsică, albă ca laptele, la gît cu un şal subţire de borangic, în urechĭ cu niște cerceĭ marĭ carĭ dădeaŭ şi maĭ marĭ străluceaŭ farmeculuĭ eĭ.

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr

Fulger se uită la ea ca un năuc vreme îndelungă.

— Cât e de frumoasă, strigă el, cuprins de un dor nețărmuit și nestăpîn pe el.

Intr'adevĕr acesta era secretul cel mare, aceasta era boala care 'l scînteia: el își iubea stăpîna.

Dar nu era în sufletul luĭ acea dragoste nobilă, care s'a întâmplat de multe orĭ la ființe ce nu's deopotrivă, ci la el era maĭ mult un dor de carne, gustul de așĭ îndeplini plăcerile trupeștĭ..

Și această patimă dobitocească se născuse în el de foarte timpuriŭ. Ca băiat de 15 anĭ desvirginase deja fata vizitiuluĭ, lucru care nu se auzise de nimenĭ, căcĭ, la vre-o două lunĭ dupe aceasta, fata a căzut dupe un șopron și a murit. D'almintrelea nicĭ că ar fi putut el iubi ast-fel de cât pentru trup: n'avea sufletul pentru dragoste curată.

Dupe ce privi mult la Smaranda, care se tot plimba prin grădină, se repezi afară din sofragerie și intră în grădină, pe portița cea mică.

Se aproprie de Smaranda și se făcu că tae niște iarbă, care crescuse maĭ mare lângă un boschet.

Smaranda trecu pe lângă el și vĕzêndu-l zise.

— Ce facĭ Fulger, ĭĭ spuse ea cu o voce așa de dulce în cât te seca par'că la inimă.

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr

El tresări și răspunse:

— Taiŭ niște iarbă cosită.

— Dar ce, te făcuși grădinar?

— Ba nu, dar...

— Iți place curățenia, înțeleg.

— Cuĭ nu'ĭ place ce'ĭ frumos, rĕspunse el uitându-se în ochiĭ eĭ.

Privirea plină de pofte a luĭ Fulger turbură pe fată—Nicĭ o dată pînă acum un bărbat strein n'o privise așa cu foc ca el. Ochiĭ luĭ păreaŭ că asvîrlă săgeți.

— Așa e, rĕspunse ea și plecă încet.

Fulger se repezi la un boschet cu trandafirĭ și rupse vre-o doĭ apoiŭ dete fuga și ajungênd-o iĭ zise:

— Coniță Smarando, poftim niște trandafirĭ frumoșĭ.

— Mulțumesc, rĕspunse copila și plecă.

Fulger rĕmase ca împetrit.

Se îngrozea el par'că singur de îndrăsneața faptă care a făcut-o.

Cum, el un rob, să se uite așa la stăpînă-sa?.

Dacă ea va spune boeruluĭ acestea? Negreșit că va ordona să'l bată la falangă ca pe toți ticăloșiĭ, pe el, care n'a mâncat nicĭ palmă încă.

Și cugetând așa se duse în casă cu gând să se apuce de lucru și să'și uite.

In zadar cercă el să gonească din ochĭ pe Smaranda, nu putea și pace. Iĭ eșa mereŭ în-

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr

naintea ochilor mai frumoasă ca în tot d'auna.

Ziua trecu fără ca să se întîmple ceva. La masă, pre cînd aducea bucatele, nicĭ că îndrăsni să privească în ochĭ pe boerĭ. Ĭi era teamă că eĭ aŭ ghicit poftele luĭ mîrşave.

Noaptea nu putu să doarmă.. Se bătu în pat pînă despre ziuă, când se deşteptă strîngând o pernă în braţe. Visase pe Smaranda goală, frumoasă ca un Dumnezeŭ, că o ţinea în braţe, că o strîngea cu putere potolindu'şĭ poftele..

Toată ziua făcu planurĭ întunecoase.

Se hotărî să încerce, căcĭ, i se părea luĭ că la masă, pre când aducea nişte poame, Smaranda îl priviso cu duioşie..

Dacă se va încerca el să se apropie de ea?.

Dacă va merge peste noapte la ea în odaie? Negreşit că atuncĭ saŭ va reuşi s'o aibă, saŭ va fi vaĭ de el.

Patima îl muncea grozav, trebuia să se hotărească să facă ceva.

Smaranda dormea în odaia din capul caselor, singură. Alăturea era odaia mumi-si, a Irineĭ, iar la dreapta acea a surioareĭ. Ferestrele dedeaŭ în grădină şi ferestrele eraŭ zăbrăluite, dar fiarele eraŭ aşa de rare că ar fi putut să intre un om printre ele.

Seara, la vremea culcăreĭ, Fulger se plimba prin grădină... Cum să facă să se urce sus ; dacă nu va putea ajunge în odae, măcar să o zărea-

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr

scă cum se desbracă, să'ĭ vază goliciunea trupuluĭ.

Se plimba prin grădină, dar nu găsi nicĭ o scară.

Işĭ aduse aminte că era o scară la spatele casiĭ. Merse şi o găsi. O sprijini de ferestre şi se sui încet sus.

Tremura din tot corpul.

Una din ferestre era fără perdea, aşa că se putea vedea totul ce se petrecea înăuntru.

Tocmaĭ în momentul când el ajunse la fereastră şĭ căta cu furie înnăuntru, Smaranda se pregătea să se culce.

Pe masă ardea o lumânare de ceară, care răspîndea o lumină întunecată. Smaranda işĭ dă-te jos haina, apoĭ fusta şi rĕmase într'o cămaşe lungă, subţirică de se vedea printr'însa corpul alb ca laptele şi grăsuliu al fecioareĭ.

Işĭ deprinsese părul, desfăcu coadele — două coade marĭ şi negre ca pana corbuluĭ—care căzuse pe spate par'că era o coamă de leŭ.

Se desculţă de ghete, de ciorapĭ şi rĕmase ast-feĭ cu picioarele roşiĭ şi grăsuliĭ, jumătate goală..

Se duse lângă o oglindă, ce era într'un colţ, şi începu să se privească.

In urmă, vrînd par'că să'şĭ vază adevăratele eĭ frumuseţĭ în toată goliciunea, işĭ scoase cămaşa încet cu încetul.

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr

Fulger, care se uita ca un năuc pe fereastră, se cutremură de plăcere. Un fior cald îi trecu prin vine.

Innainteï se puse ca o perdea plumburie și era cît pe aci să cază jos dupe scară..

Smaranda era ca o statue sculptată în marmura cea maï albă, de cel maï mare maestru.

Era goală, dar de o goliciune revoltătoare, care te înalță, te atîță privind-o... Chiar cel maï sfînt călugăr, gârbovit de anï, nu știŭ dacă ar fi putut sta rece înnaintea acestuï corp, alb ca varul, cu țițele par'că vîrfurile a două căpățînï de zahăr, cu părul lăsat în unde pe spinare, cu burta rotundă ca o minge, cu picioarele grăsuliï.

Fulger o privea cu furie. Ochiï i se turburară, mintea i se rătăci, îï venea să spargă geamurile, să se repeadă ca un tigru întărîtat, flămând, asupra acesteï copile.... Dar, se văzu în neputința în care se afla de a face ceva și se mărgini a privi și a sorbi farmecile eï.

Smaranda se lungi pe o sofa, se întinse de părea că se rupea.. Era focul vîrsteï, dorințele aprinse carï o munceaŭ, o chinuneaŭ cu limba lor de șarpe.

Se întinse maï cu furie, luă o pernă și o vîrî între picioare pe care o strîngea cu așa putere și se lăsă cît maï mult pe ea, frecându-se cu furie... Căuta să'șï potolească dorințele pe carï,

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr

ceĭ 20 de anĭ îĭ poartă pentru fetele ce încă nu trecuseră pragul ce duce spre a deveni *femee*.

Ochiĭ luĭ Fulger se umplură de sînge, îĭ venea să sfărâme totul, să sae pe Smaranda, care se sbuciuma cu patimă pe sofa, frecîndu-şĭ părţile cele maĭ gingaşĭ ale corpuluĭ cu perna, ce o ţinea încă strînsă între picioare...

Dar ce putea să facă el.. Cum să intre înnăuntru?. Cum? Cum?

Fereastra era închisă.. Să o siluiască. Se va auzi în odăile cele-alte şi iată că Smaranda va ţipa, îl vor prinde şi..... nenorocirea gata.

Se scobori jos şi, dupe ce duse scară de acolo, se duse aprins încă să'şĭ potolească poftele cu Lisaveta, o fată din casă, dealtminteri tinerică şi care îl iubea mult.

Când intră la ea în odaie, aceasta dormea.

Se miră foarte mult de sosirea luĭ Fulger aşa tamnesam pe la miezu nopţiĭ.

— Ce ţi-a venit, Fulger, să viĭ acum la mine?

— Mi era drag de tine, zise el, strîndînd-o de părea c'o rupe.

— Vorbă să fie.

— Zăŭ!

— Dar ce ţi-e de tremurĭ.

— Sunt întărîtat.

— Cine te-a făcut aşa?

— Gândeam la tine.

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr

— Aşĭ — Par'că n'am auzit eŭ că aĭ început draposte cu Floarea luĭ Petre cârpaciŭ.

— Zăŭ nu... şi o tîrî spre pat.

— Lasă-mĕ..

— Aşĭ.

Şi se lipiră maĭ mult unul de altul, Fulger rupînd-o par'că cu dinţiĭ de furios şi pătimaş ce era, iar Lisaveta strîngând-l cu furie... Era tînără şi ea şi focoasă ca soarele, de primă-vara.

Noaptea întreagă nu'ĭ dădu pace.

— Ce ţi-e Fulgere, iĭ tot zicea ea.

— Nimic, ce să 'mĭ fie....

Spre ziuă se trezira amîndoĭ îmbrăţişaţĭ. Fulger se scutură par'că. El visase că ţine în braţe pe Smaranda şi acum iată-l cu ţigăncuşa.

Se despărţi de ea.

Pe la prînz se întîlni cu Smaranda. O privi în faţă cu nerușinare. Ochiĭ feteĭ eraŭ par'că turburĭ, două cearcăne iĭ coprindeaŭ.

Făcu planul să intre la noapte la ea în odae, fie ce-o fi. De şi îşĭ scursese puterile în noaptea trecută cu Lisaveta, dar era o fire arzătoare, nepololită...

Şi apoiŭ, negreşit cu Lisaveta n'ar maĭ fi avut nicĭ un gust, dar când cugeta să ţie pe Smaranda în braţe, atuncĭ puterile i se reînnoiaŭ, se măreaŭ...

Plănui şi merse sus, căută ceva de lucru, şi desprinse cârligele de la fereastră ce dă în grădină.... Afară numaĭ dacă nu o închide Smaranda fereastra

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr

din nou, el va putea intra în bună pace pe fereastră.

Noaptea sosi.

El, la pândă, aţitat şi tremurând, aştepta minutul ca să sue scara sus, să intre în odae.

— Negreşit, îşi zise el, o să tacă, o să mi se dea mie... I-a venit timpul şi are poftе fetiţa...

Şi cugetînd aşa aştepta mereu.

In sfirşit, când socoti că a sosit vremea, se sui încet pe scară.

Smaranda era culcată, căci stinsese lampa.

El se apropie de fereastră.

Inima'i bătea de părea a rupe coşu pieptului.

Atinse fereastra cu mîna.. Se deschise încetişor, fără să facă vre-un sgomot.

Iată-l în sfârşit în odae, descălţat de ghete ca să nu facă sgomot, mergînd în vârful picioarelor.

Se apropie de pat.

Tremura din toate membrele.

Dacă Smaranda va ţipa?..

Dacă se va speria din somn?

Dacă la ţipetele ei vor veni stăpînii?

Ce se va face?.. Va fugi şi atîta tot... da, va fugi pe fereastră...

Innaintă spre pat cu hotărire.

In odae era întuneric, doar o candelă lumîna... Dar nici că s'ar fi putut zări ceva. Lumina era prea mică.

Ajunse la pat.

Dibui cu mînele tremurătoare unde era Sma-

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr

randa şi, dînd la o parte plapoma, se lăsă pe ea cuprinzând-o în braţe.

Dar n'apucă să o stringă bine că un ţipăt îngrozitor tăe tăcerea odăiĭ...

Smaranda, deşteptată din somn, în mijlocul strînsoriĭ, se speriase îngrozitor.. Poate, dacă ar fi ştiut că e strînsă de braţe de voinic, nu s'ar fi întâmplat nimic, dar aşa, pe neştiute, crezuse că cine ştie ce hoţ intrase..

La ţipătul eĭ, Fulger sări repede la fereastră scoborînd scara.

Irina, care dormea alăturĭ se deşteptă la strigătul Smarandeĭ.

De asemenea şi surioara sa.

Când intrară în odae cu o lumînare găsiră pe Smaranda galbenă ca ceara şi tremurînd..

— Ce e ?

— Ce s'a întâmplat ?,.

Smaranda nu putea să vorbească nimic.

— Ce e Smărăndiţo.

— Uite, zise ea arătînd cu mîna fereastra.

— Ce e acolo ?

— A intrat cine-va la mine !..

— Cum se poate strigă, Irina spăimântată şi numaĭ de cât strigă pe ceĭ aĭ casiĭ, carĭ veniră toţĭ.

— Ce strigaţĭ ? întrebaŭ toţĭ cu spaimă.

— A intrat cine-va la mine... S'a apropiat de pat. Atuncĭ m'am deşteptat şi am ţipat. El a fugit.

Muzeul Digital al Românului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr

— Dar bine, de ce te culcĭ cu fereastra deschisă ?

— Nu.

— Cum nu, uite că e deschisă.

— Eŭ n'am deschis-o !

— Dar cine?

— Poate hoţul care a venit.

Se apropiaseră de fereastră şi priviră...

Atunci Boerul împreună cu slugile şi băeţiĭ porniră prin grădină să caute.

— Trebue să fi lăsat vre-o urmă.. Cum s'aŭ suit eĭ pe fereastră ? !..

Merseră pînă sub fereastră.

Cînd ajunseră găsiră un om culcat într'un lac de sânge şi d'asupra scara căzută.

Servitoriĭ ţipaseră.

— Ce e, strigă boerul care venea în urmă.

— Un om mort.

— O fi tîlharul..

— El trebue să fie...

— A căzut cu scara, zise altul.

— E Fulger! strigară toţĭ..

— Cum se poate!

— E chiar el?

Şi într'adevĕr era Fulger care căzuse cu scara când vrusese să scoboare maĭ repede jos.

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr

CAPITOLUL VII.

PEDEAPSA

Boerul porunci să'l ridice doĭ oamenĭ şi să'l ducă într'o odae.

Avea capul spart din care îĭ maĭ curgea sînge.

Stete aşa ca şi mort aproape până la ziuă.

După le îl duseră servitoriĭ, boerul plecă sus unde nu se liniştiseră femeile şi chemând pe Irina la o parte îĭ spuse.

— L'am prins.

— Cum se poate.

— Da.

— Unde ?

— Chiar jos în grădină în dreptul ferestriĭ.

— Ce spuĭ ! Tîlharul !...

— Ştiĭ cine era ?

— Cine ?

— Ţiganu de sofragiŭ.

— Fulger ?

— Da chiar el ?

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr

— Ce vorbești, poate că ești greșit..... dar de unde știi că el a fost.

— L'am găsit într'o baltă de sânge.

— Pe el?

— Da... de sigur când a vrut să se dea jos a alunecat cu scară cu tot și a căzut.

— A murit?

— Nu știu. Tîlharul, o să'l satur eŭ...Am să'l omor de viŭ!...

— Ce-o fi vrut el să fure? întrebă Irina.

— Nicĭ eŭ că mĕ pricep... Țiganu tot țigan. Cu toate că mĕ purtam așa bine cu el, nicĭ că'l pedepseam vre-o dată... Am să'l învĕț eŭ minte cioara draculuĭ.

Și boerul se duse spre odaia unde Fulger zăcea.

Când ajunse acolo îl găsi maĭ mort. Îl înfășurase Lisaveta cu cârpe la cap, îĭ spălase rănile.

— Să veḑĭ să nu moară tîlharu, fă! aĭ auzit?

— Bine boerule.

Dupĕ ce plecă sus, Lisaveta, care iubea mult pe Fulger, începu se plângă de milă.

Nicĭ ea nu'șĭ putea da seama ce căutase el să intre în miez de noapte pe ferestrele conițeĭ Smaranda... Să fure? tocmaĭ el care avea toate bunătățile.

— Zĕŭ nu'l pricep de fel.

Și îĭ schimba cîrpele cu apă rece.

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr

Spre ţiuă Fulger începu să aiureze.

Zicea mereŭ.

— Staĭ, lăsaţi-mĕ să mĕ suĭ la ea!.. da uite ce trup are... ce ţiţe... Ah, cum mi-a încordat vinele!..

Staĭ Smarando... Numaĭ te potoli cu perna.... Fie că frumoasă e!...

Cum o s'o strîng în braţe... Ha... Ha....

Lisaveta părea că se deşteaptă dintr'un vis!... Acum înţelese ea ce caută Fulger în odaia Smarandeĭ.

— Aşĭ, o fi aiurînd aşa fără nicĭ o pricină, îşĭ zise ea..ĭ Cum să fi cugetat el să meargă sus.

Pe când se gândea aşa, Fulger începu din noŭ.

— Erĭ seara am vĕdut'o goală... Ce frumoasă era..... Atuncĭ trebuia să sar pe dênsa când se lungise pe sofa!.... Prost am fost.... Ar fi tăcut atuncea...

Dar mi-am potolit erĭ poftele cu Lisaveta...Ea a crezut că de dragul eĭ!.. Ţi-aĭ găsit!..

Lisaveta se cutremură.

Acum se convinse de adevĕr.

Care va să zică tot aceasta era pricina pentru care Fulger se dusese sus. Şi erĭ seară s'a urcat... De aceia fusese aşa de ferbinte când venise la ea.

Pentru moment avea par'că scârbă de Fulger. Îĭ veni să'l lase, să nu'l maĭ îngrijască..... Ce'ĭ păsa eĭ dacă o muri... la ea tot nu ţinea de fel.

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr

Dar, de o-dată, dragostea birui, de şi el n'o iubea, ea totuşĭ ţinea la el mult.

Nu, nu îl va părăsi, din contra îl va îngriji maĭ cu duioşie ca să scape, să se facă sănătos,. In urmă va căuta să se apropie maĭ mult de el.

Aşa trecu noaptea fără ca să doarmă măcar o clipă.

Când sosi ţiua, Fulger era maĭ bine.. Se deşteptă şi întrebă pe Lisaveta ce se întîmplase.

Ea ĭĭ spuse totul.

El cercă să se scoale, nu putea, era prea slab.

Tăcu şi aşteptă în tăcere osînda.

Peste vre-o două ceasurĭ veni Boerul.

Se uită crunt la Fulger şi 'ĭ strigă:

— Ce-aĭ căutat cióră spurcată adĭ noapte în odae.

Fulger tăcu.

— N'auzĭ ţigane ?

— Nimic.

— Atuncĭ ce-aĭ căutat sus cu scara ?

— N'am fost eŭ.

— Atuncĭ cine a fost ?

— Nu ştiŭ.

— Dar tu ce căutaĭ sub fereastră cu capul spart ?

— A căzut scara peste mine...

— Ia-te uită balaoru cum minte. Işĭ rîde de mine... A căzut scara peste el ! Face ca ţiganu pe care l'a prins sêrbu în grădinărie cu dăsagiĭ

Muzeul Digital al Românului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr

plinĭ de ceapă şi intrebându-l ce caută a spus că l'a asvârlit vântu... Tot aşa şi tu cioară ticăloasă !... A căzut scara peste tine !... Haĭ ?... Lasă că o să-ţĭ daŭ eŭ...

Chemă apoĭ treĭ argaţĭ.

— Să mi-l luaţĭ pe sus şi să-l legaţĭ la falangă.

Servitoriĭ veniră spre Fulger.

Acesta, de şi n'avea putere, strigă :

— Să nu vĕ apropiaţĭ că vĕ omor.

Eĭ se deteră înapoĭ.

Dar unul, care ura mult pe Fulger, se apropie de el.

— Pă el măĭ ticăloşilor... Legaţi'l fedeleş cu frînghiĭ şi duceţi'l în curte.

Lisaveta eşise afară cu ochiĭ în lacrămĭ !

Ce putea ea să facă, o biată roabă ?...

Servitoriĭ îl legară ţeapăn cu fringhi şi, luându'l pe sus, îl scoaseră în curte.

Aci îl puseră sus pe falangă şi începură să-ĭ tragă cu nuele pe pielea goală.

— Daţĭ mereŭ, strigă boerul, care era indignat grozav.

Sângele îĭ ţişnea din spate.

Servitoriĭ se opriră.

— Ştergeţi-l şi daţi-ĭ iar... Să se înveţe minte ţiganu.

Fulger nu scotea nicĭ un strigăt... În acele

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr

momente de ar fi avut putere ar fi sdrobit cu un singur pumn toată omenirea.

Servitorii îl maĭ băturä, până ce leşină de durerï...

— A murit boerule, strigarä eï.

— N'a murit balaoru... Se face. Duceţi-l acum jos în beciul cel mare şi trântiţi-l pe pae acolo până o sosi din Bucureştï ca să-l ducă la Agie... Să-l bag în puşcărie pe ticălosul de ţigan.

Se duserä în beciŭ, îl trântirä pe niştе ţoale vechï şi Boerul încue cu mâna luĭ, uşa.

Lisaveta era sdrobită de durere...

Când se întoarserä servitoriĭ întrebă pe unul din eï.

— Ce s'a făcut, nea Ghiţă?

— Ce să se facă... O să moară...

— Cum aşa.

— A poruncit boerul să'l batem de douĕ orï...

— Unde e acum?

— In beciŭ.

— N'o fi murit.

— De, D-zeŭ să ştie...

— De ce?...

— Nicï că maï suflă... Mi-e teamă c'o muri...

— Vaï de pielea luĭ bietul băiat, strigă Lisaveta desnădăjduită...

— De, dracu'l puse să cugete să fure?... Şi apoï ce prost!... să intre prin odaia conitelï Smaranda.

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr

— Dar de ce l'a pus în beciŭ, nea Ghiță?

— Vrea să-l dea pe mâna luĭ Căpitan Costache... A scris în Bucureștĭ ca să trimată dorobanțĭ ca să-l ia pe sus.

Lisaveta se cutremură.

— Dar, n'o să fugă el?

— Ce să fugă, a luat Boerul cheile cu el.

Apoĭ Ghiță o porni spre grajd să îngrijească de caĭ.

Lisaveta era mâhnită grozav. Fața i se slăbise par'că de ierĭ noapte până acuma. O duruse foarte chinurile luĭ Fulger... Și acum să afle că o să-l dea pe mâna poliției, să 'l judece și să 'l bage în pușcărie, cine știe pentru câțĭ anĭ...

Dar nu. Ea 'l va scăpa, chiar punându-și viața eĭ în primejdie.

Se duse sus și ascultă toate vorbele ce se șopteaŭ.

Auzi ca dorobanțiĭ vor sosi diseară și că boerul va stărui să'l bage pe viață în ocne.

Se îngrozi.

Care va să zică trebuia să facă totul ca să 'l scape înainte de sosirea seriĭ...

Plănui și părea mulțumită.

Boerul avea un ciubuc de chilimbar.

Ea 'l luă acum repede și plecă spre beciŭ unde îl isvârli înăuntru.

Nu trece mult și auzi pe boer căutând ciu-

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr

bucul. Ea se făcu că'l caută și, ca aducându-și aminte, zise :

— Poate că l'eĭ fi lăsat în beciŭ Boerule.

— Aşĭ, ce în beciŭ.

— Cine ştie.

— Adică-te se poate. Ţine cheile şi dute jos... Vezĭ să nu se fi deşteptat tîlharu... Ia şi un argat ca tine.

Ea luă cheile repede, merse spre beciŭ cu inima tremurênd de bucurie şi deschise.

Fulger era într'un colţ şi gemea încetişor.

Ea se apropie rĕpede şi îĭ şopti :

— Găteştete de fugă.

— Nu pot să mĕ mişc.

— Trebue s'o facĭ e vorba dacă aĭ maĭ remânea, că te trimete în Bucureştĭ legat cu dorobanţiĭ.

— Ah ! nu pot.

— Staĭ acĭ şi caută să'ţĭ viĭ în fire. Eŭ mĕ duc şi maĭ pe urmă să regulez totul cum o fi maĭ bine. Să nu te miştĭ.

Dacă ar veni cine-va să te facĭ leşinat.

Şi luând ciubucul plecă, lăsând lacătul neînchis cu cheia.

Ajunse sus şi dete ciubucul.

— Vezĭ boerule că tot acolo era.

— Ce face tîlharul acela ?

— Nicĭ că gemea.

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr

— O fi murit ?

— Se prea poate.

— Mi-ar părea rĕŭ.

— De ce boerule ? Maĭ bine.

— Aşĭ... Să'l bage în ocne, să vadă el tîlharu.

Lisaveta se uita la el cu ochiĭ plinĭ de ură

Se scoborî jos şi cugetă cum să scape pe Fulger...

Le vremea meseĭ, pe când toţĭ servitoriĭ eraŭ în odaia de lângă cuhnie, mâncând, ea se gândi că era vremea maĭ bună...

Trebuia să'l scape, dar aşa fel ca să nu maĭ fie în nicĭ o primejdie.

Se hotărî dar ca şi ea împreună cu el să părăsească casa luĭ Ianopulo.

Merse spre grajd şi, în vreme ce vizitiul mânca, luă doĭ caĭ şi ĭ duse spre spatele caseĭ. Merse apoĭ în fugă de căprioară spre beciŭ. Ajunse, cu mâna tremurând deschise uşa.

Intră îndreptându-se spre Fulger.

— Cum îţĭ e? întrebă ea.

— Maĭ bine.

— Haide fuga să scăpăm.

— N'o să pot merge.

— Numaĭ până la spatele caseĭ unde ne aşteaptă doĭ caĭ.

— Aoleŭ !... Cum o să merg eŭ călare ?

— Fi maĭ bărbat... Om vedea şi om face ce om putea... Haide repede !

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr

Fulger se ridică în sus, ajutat de Lisaveta.

Merse d'abia până la spatele caseĭ unde îĭ aşteptaŭ caiĭ. Puse d'asupra unuia nişte trenţe şi încălecă.

Lisaveta se sui pe ce-lalt şi în goană o porniră.

Când se sculară de la masă servitoriĭ, d'abia dupe vre-o douĕ ceasurĭ băgară de seamă că lipsesc doĭ caĭ din grajd, că beclul e deschis şi Fulger a dispărut, că Lisaveta nu era nicăerĭ.

Îĭ căutară în toate părţile... Nimic.

Seara când sosiră dorobanţiĭ ca să ia pe Fulger, boerul le istori fuga acestuia cu ţigăncuşa, care, de sigur, l'a ajutat...

— Da l'oĭ prinde am de gând să 'l pun sub pietre de moară, striga boerul.

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr

CAPITOLUL VIII

Fulger Tâlharul

Caii fugeaŭ mereŭ şi sdruncinăturile dureaŭ grozav pe Fulger care mai avea răni pe spate.

Totuşi, se aprinse în el dorul de a scăpa, nu atât ca să trăiască, dar mai mult spre a se putea răsbuna de cruzimele suferite de la Ianopulo.

Merseră în neştire.

Unde? Nici ei nu 'şi dedeaŭ seama.

Ajunseră în pădurea Vlăsiei care împrejmuia Bucureştiul, trecând pe lângă mânăstirea Căldăruşani, Ţigăneşti şi Ghighiul.

— Unde mergem Fulger? îl întrebă Lisaveta.

— Până mâine dimineaţă să ne înfundăm în pădure şi să dormim. In urmă om vedea noi.

Noaptea o trecură în mijlocul pădurei.

Când se deşteptară a doua zi se văzură înconjuraţi de vre-o trei oameni cari îi priveaŭ cu coada ochiului.

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr

Fulger se uită lung la ei.

— Cine sunteţi voi? îi întrebă unul din cei trei.

— Noi ca noi, dar voi cine sunteţi, răspunse Fulger.

— Aţi auzit de Iancu Ursu?

— Tâlharu?

— Da.

— Am auzit.

— Ei bine eu sunt... Aveţi ceva bani?

Fulger, prin capu căruia trecu un gând întunecat, îi istorisi totul, cum a fost bătut, că a plecat de acolo cu gând să se facă hoţ.

In vremea aceia pădurea Vlăsiei era renumită din causa hoţiilor nenumărate ce se întâmplau. Nici că avea cine-va curajul să treacă prin ea.

— Nu cum-va aţi fi vre-unul trimis să ne daţi de urmă, zise Iancu Ursu.

— Ce 'mi vorbeşti frate d'astea. Ia te uită la spinarea mea şi pe urmă să zici ast-fel...

In sfîrşit, după mai multe vorbe se făcu târgul. Fulger rămase printre ei ca tovarăş sub conducerea lui Ursu.

Lisaveta, care asculta, se cutremură la gândul că Fulger se face tâlhar. Ea era o fiinţă plăpândă şi timidă.

Ursu chemă la o parte pe Fulger şi 'i şopti că ce vor face cu Lisaveta?

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr

— O să meargă cu mine.

— Dar bine nu te temĭ de o muere ca ea?!

— Cum așa ?

— Nu știi că femeile n'aŭ lacăt la gură !

— N'aĭ teamă. O cunosc pe femeca asta și știŭ cât îĭ face pielea.

Se hotărîră apoĭ ca că meargă cu toțiĭ la locul unde era bordeiul hoților. Eĭ ședeaŭ aproape de spatele mânăstireĭ de maicĭ Pasărea. Nimenĭ n'ar fi putut bănui ceva, de oare-ce stăpâna bordeiuluĭ era o bătrână.

Fulger, văzând că el nu maĭ se putea întoarce între oamenĭ, de oare-ce era să fie băgat în temniță și apoĭ el nu era de cât un biet rob nenorocit, care ar fi căzut prada legilor nomilostive de pe atuncĭ, se hotărî decĭ cu toată staruința și credința a rămâne tâlhar. Și era el făcut pentru asta... În sufletul luĭ nu ar fi avut loc mila... Se mira chiar el cum rămăsese până acum om cinstit și nu cugetase de maĭ 'nainte la tâlhărie !... Altă viață e în codru, stăpân pe tine însuți, ba stăpânul tutulor în carĭ bagĭ groaza, și alta este ca rob la stăpân unde te așteaptă oate durerile și amărăciunile.

Două treĭ zile se strecurară fără ca eĭ să facă nimic.

Lisaveta se obicĭnui cu noua eĭ viață. Ingrijea de Fulger și gătea masa și pentru ceĭ-alțĭ.

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr

Intr'o Mercurĭ pe la prânz Iancu Ursu veni fuga spre eĭ şi le zise :

— Ia sculaţi-vĕ... Se vede venind o trăsură pe drumul cel mare.

— Vie, strigară cu toţiĭ şi se repeziră la armele ce atârnaŭ pe păreţĭ.

Intr'adevĕr pe drumul cel mare se zărea o trăsură cu patru caĭ gonind spre pădure.

— Băeţĭ, strigă Ursu, luaţĭ poteca ce duce la stejarul trăsnit în mijlocul pădureĭ. Eĭ trebue să treacă pe acolo.

Merseră cu toţiĭ spre stejarul trăsnit.d

Nu trecu c jumĕtate de ceas şi iată că trăsura se vedea venind.

Ursu, cu o puşcă în mână, se puse înaintea caiĭor şi strigă vizitiuluĭ :

— Ţine-ţĭ gloabele mă !...

Dar n'apucă să sfârşească că, boerul care şedea în trăsură, trase o lovitură de puşcă... Ursu căzu întins pe marginea drumuluĭ.

Ceĭ-lalţĭ eşiră cu toţiĭ din tufişele unde se ascunseseră şi săriră asupra acelor din trăsură...

— A, d-ta eştĭ boerule, strigă cu furie Fulger şi pe când ceĭ-lalţĭ săriseră asupra vizitiuluĭ şi unuia din băeţiĭ luĭ Ianopulo, Fulger puse mâna luĭ puternică pe boerul, care în zadar se silea să se apere.

Dupe ce ’i legaseră pe câteşĭ treĭ, Fulger, care

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr

de şi maĭ noŭ dar părea că domnea peste cel-alţĭ, porunci să scotocească trăsura.

Găsiră vre-o şapte sute de galbenĭ.

— Bun de tot, zise Fulger. Acum ascultaţi: Vedeţĭ pe boerul ăsta? Am să 'l taiŭ în bucăţele... El a fost care m'a îndrumat între voĭ, el care era să mĕ trimeată în fundul ocnelor. O să 'l satur eŭ.

Apoĭ, puse pe cel-alţĭ tovarăşi să desbrace pe fiul luĭ Ianopolu.

— Nu te omer coane Costică... Dar am să te fac clapon!

Acesta începu să ţipe ca din gură de şarpe.

Fulger scoase cuţitul şi pe când cel-alţĭ rĕscrăcărară victima, el tăie dintr'o singură tăetură părţile corpuluĭ care slujesc la săvîrşirea plăcerilor trupeştĭ.

Sângele gâlgâia...

Luară nişte foĭ late şi le puse d'asupra rănii.

Apoĭ, îl puseră în trăsură şi, deslegând vizitiul, îĭ zise:

— Haide pleacă!... Cu tine n'am nimic... Du-te şi spune coaneĭ Irina şi Smărăndica cĕ o să le vie şi lor rândul... O să le arate Fulger.

Vizitiul plecă în goana cailor.

Dupe plecarea luĭ luară pe Iancu Ursu şi 'l aruncară într'o groapă în pădure.

Fulger luă apoĭ pe Ianopolu, care gemea de groaza celor vĕzute că se faptuise asupra fiuluĭ

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr

sĕŭ, porunci la doĭ din tovarăşĭ să 'l ridice pe umere şi să meargă maĭ în fundul pădureĭ ca să'l pedepsească de cele ce făcuse.

Ajungênd în dreptul unuĭ pom mare şi drept, Fulger porunci să 'l lege cu frânghiĭ bine de mânĭ, apoĭ de picioare, şi'l spânzură de o cracă a copaculuĭ, însă de picioare, aşa că atârna cu capu 'n jos.

Sângele se lăsă în capul bĕtrânuluĭ. El începu chiar dupe un sfert de ceas să se bată ca un peşte pus de viŭ în tavă pe foc. Fulger şedea şi privea cu plăcere. Ceĭ-lalţĭ tovarăşĭ nu eraŭ mişcaţĭ de aceasta, de oare-ce maĭ vĕzuseră eĭ multe de felul acestora... Şi apoĭ nicĭ c'aveaŭ eĭ inimă să sufere ceva.

Ianopol îşĭ deta sufletul dupĕ o jumĕtate de oră.

— Unu la mînă strigă Fulger cu plăcere.

Apoiŭ, adresându-se la tovarăşĭ le zise:

— Ce ne facem fără căpitan ?

— Ţi-ne tu şi pace.

— Dar să mĕ ascultaţĭ !

— Orbeşte.

— Atuncĭ să trăiţĭ flăcăĭ. Şi îşĭ deteră mâna.

Reîntorcându-se la bordeiŭ istorisiră Lisavetei cele ce s'aŭ întâmplat. Aceasta se cutremură.... Privi par'că cu groază la Fulger.

Vremea trecu fără să se maĭ întâmple nimic

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr

de cât ici şi colo o prădăciune la drumul mare, dar fără a se face vre-un omor.

Când vizitiul luĭ Ianopol sosi acasă cu boerul aproape mort în trăsură, se făcu o zaveră întreagă... Jalea cuprinse toate sufletele la auzul că Fulger, fostul lor sufragiŭ, s'a făcut hoţ, că a schingiuit pe Costică şi că a omorît de sigur pe Ianopol.

Numaĭ de cât să trimise ştire în Bucureştĭ Irina şi cu ceĭ-alţĭ copiĭ fugiră la oraş, se organiză o poteră de servitorĭ, în cap cu băeţiĭ luĭ Ianopol, hotărâţĭ pe viaţă şi moarte, să meargă a căuta pe tatăl lor.

Ajunseră în pădure, scotociră ceasurĭ întregĭ, nu găsiră nimic.

— Unde v'aŭ prins tâlhariĭ ? întrebă fiul cel mare pe vizitiŭ.

— Aci boerule.

— Dar trăsura unde aŭ lăsat-o?

— Aŭ adus-o în partea ceia.

— V'a legat pe toţĭ ?

— Da.

— In ce loc a lăsat pe tata ?

— L'a pus colo pe pământ legat fedeleş.

— Dar pe tine ?

— M'a trântit de tufa ceia.

— Câţĭ eraŭ ?

— Păĭ, vre-o cincĭ pare mi-se.

— Dupĕ ce ţi-a dat drumu, în cotro aŭ luat-o.

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr

— Nu ştiŭ.

— Cum aşa?

— Bine, m'aŭ gonit fără să'mĭ dea răgaz să mĕ uit înapoĭ,

Căutară apoĭ mereŭ şi tot nu deteră de urmă nicĭ a hoţilor, nicĭ a luĭ Ianopol. Tocmaĭ pe séră găsiră pe Ianopol mort şi spânzurat de pom.

Se îngroziră cu toţiĭ!

Il deteră jos şi'l luară pe umerĭ ca să'l ducă în sat şi să'l îngroape creştineşte.

Potera trimisă din Bucureştĭ nu putu prinde pe nimenĭ. Ascunzĕtoarea tâlharilor nicĭ că putea da de bănuit cui-va.

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr

CAPITOLUL IX

Fuga Lisavetei

Iarna se apropia.

Fulger hotărî ca să nu mai facă nici o încercare de prădare până la primĕvară.

La ce s'ar da pe mâna poteriĭ când avea destuĭ banĭ ca să ducă iarna în pace!?

Între tovarăşiĭ luĭ Fulger era un flăcău, Clónţă înalt, chipeş şi frumos. El nu vedea cu ochĭ bunĭ pe Fulger, întâĭ că nu'ĭ plăcea să'ĭ poruncească şi apoĭ pentru că avea pe Lisaveta, care, de când numaĭ muncea şi trăie în pace, se făcuse mai frumoasă ca în tot-deauna.

El se uita cu dragoste la ea, căuta să fie singur cu dênsa, făcea glume şi vedea de la o vreme că se prind glumele, că Lisaveta îl priveşte cu ochĭ bunĭ.

Intr'una din ţile, pe când Fulger plecase cu doĭ tovarăşĭ prin pădure după lemne, el rămase singur cu Lisaveta, începu să'ĭ spue verzĭ şi uscate.

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr

Lisaveta, era femeie și pace.

I se urîse cu un fel de bucate. Tot Fulger, tot el... Și apoiŭ, de la un timp, suferea înjurăturĭ multe, bătaĭ, într'o zi, fiind beat, o și bătuse.

Apoiŭ Cloanță îĭ părea bun, maĭ frumos și maĭ vesel ca Fulger.

— Lisaveto, îĭ ḑise Cloanță luând-o de mijloc, haĭ să trăim împreună!

— Dar nu te gândeștĭ la mânia luĭ Fulger?!

— Om fugi d'acilea... Ce ne pasă de el.

— Să fugĭ, cu ce?

— N'are banĭ de ajuns?

— Îĭ poartă cu el.

— Eĭ și?!

— Cum o să'ĭ eĭ?

— Ce dracu, par'că eștĭ o copilă... De scăpat din beciŭ luĭ Ianopol cine l'a scăpat?

— Eŭ.

— Eĭ și acum nu o să poțĭ întrebuința atîta vicleníe ca să'ĭ furĭ o pungă? Ha! Ha! Na'țĭ sunt drag?... atunci e altă vorbă.

— Ba 'mĭ eștĭ drag Cloanță, zĕŭ mĕ jur pe ochĭ, rĕspunse ea încolocindu-ĭ mânile dupe gât.

— Atuncĭ să te hotărăștĭ.

— Oĭ face tot ce 'ĭ zice... Numaĭ mi-e tare teamă.

— De ce?

— De mânia luĭ Fulger.

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr

— Dar dacă l'om omorî la noapte pe când el doarme ?

Lisaveta se cutremură.

— Nu ! Nu. Dacă cugeţĭ aşa, fug de voĭ toţĭ. Nu voesc. Lasă'l viŭ şi să fugim unde îĭ crede tu. Să nu'l omorîm căcĭ mĭ-ar fi scârbă să dorm cu tine, ştiindu-te că l'aĭ ucis chiar tu.

Cloanţă tăcu şi se făcu că îşĭ şterge armele de oare-ce auzi paşĭ apropiindu-se.

Fulger intră în bordeiŭ.

— A... Bună ţiua : dar ce ţi-e Cloanţă de îţĭ cureţĭ armele ?

— Mi-s'a făcut milă de ele.

— Zăŭ !

— Prea ruginiseră.

— Las că se apropie primăvara şi le-om şterge cu praf de puşcă.

Apoĭ se apropie de Lisaveta îĭ zise cu apsrime :

— Aĭ gătit masa ?

— Nu încă. N'am fiert carnea.

— Ce dracu facĭ toată ţiua ? Te-aĭ boerit de la o vreme...saŭ nu ţi-e de-a buna fără batae.

Lisaveta se înroşi de ruşine şi nu rĕspunse nimic.

Cloanţă era să pună mâna pe ce-va ca să-l lovească în cap pe Fulger, dar se stăpâni.

Ţiua trecu în pace.

Seara Cloanţa pândi pe Lisaveta când eşi afară şi mergând după ea îĭ zise :

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr

— Trebue să fugim. Nu'ĭ chip. Aĭ vĕḑut: era să te bată.

— Să fugim dacă ziceĭ.

— Chiar astă noapte.

— Bine.

— Gătește-ți atunci lucrurile și caută pe la miezul nopții să fiĭ gata. Eŭ o să te aștept îmbrăcat așa ca să plecăm.

— Dar cum o se mergem noaptea?

— Nu'ți fie teamă... Mergem până la măuăstire și deștept eŭ pe Mândrilă, tovarășu nostru care e vizitiŭ acolo. Iĭ spun că Fulger cere un cal și atunci el o să'mĭ dea. Încălicăm amândoĭ pe el și p'aci ne e drumul.

— Și unde o să mergem.

— O luăm spre Bucureștĭ. Am niște rude în Dealu Spireĭ.

— Fie, dacă ziceĭ tu... Să mĕ aștepți la miezu nopții.

Fulger, ca nicĭ o-dată, se purtă maĭ aspru în seara aceea cu Lisaveta.

Iĭ căuta pricina cu lumânarea.

— De ce n'aĭ scuturat patul?

— Ba l'am scuturat.

— Minți ticăloaso!... Eștĭ o putoare... Dracu mĕ puse să te iaŭ cu mine.

— Da, mĕ înjurĭ acum dupe ce te-am scăpat, iĭ zise Lisaveta.

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr

— Aĭ făcut şi tu ceva şi nu-ţĭ maĭ tace gura... O să mĕ scap eŭ de tine.

— Ţĭ s'a urât se vede cu mine ?

— Ba bine că nu !... Dacă te-am luat a fost că n'aveam în cotro.

— De ce nu mĕ goneştĭ ?

— O s'o fac şi p'asta.

— N'a grije că mĕ aştept l'aşa ceva. Un suflet ca al tĕŭ...

— Ia taçă-ţĭ gura că o pătimeştĭ.

— Numaĭ tu să vorbeştĭ.

— Tacĭ !

— Oĭ tăcea când mi-o place.

— Na, dacă e aşa, răcni Fulger, trăgându-ĭ o palmă.

Lisaveta se înfurie grozav...

Acum nimic nu ar maĭ fi ţinut-o lângă acest om care începuse să o bată aşa din senin.

Se hotărî decĭ să fugă, să scape de el cu orĭce preţ.

Îl lăsă să se culce, se făcu că vrea şi ea să doarmă.

Fulger dormea greŭ. Ea, când simţi că el e dus, se apropie binişor de el, îĭ petrecu o mână sub pernă şi scoase încetişor punga cu parale.

Işĭ luă un pacheţel cu rufe şi eşi afară.

Cloanţă era deştept aşteptându-o.

— Gata întrebă ? el vĕzênd'o.

— Da.

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr

— Aĭ luat baniĭ ?

— Uite ĭ colea.

— El doarme ?

— Dus.

— Atunci haide repede.

Lisaveta se închină şi zise :

— Doamne ajută !..

Apoĭ, dând legătura cu rufe luĭ Cloanţă plecă împreună cu el repede, îndreptându-se spre mânăstire.

Ajunseră curând. Cloanţă sui dealu şi deşteptând pe tovarăşul lor Mândrilă îĭ zise :

— Vere, m'a trimis Fulger să-mĭ daĭ un cal repede.

— Dar ce dracu, acum noaptea ?

— Trebue să plec la Ţigănescĭ. E nevoe.

— Căpitanul doarme ?

— Ba s'a sculat.

— Când îl aducĭ înapoĭ ?

— Păĭ, diseară...

— Stăĭ puţin.

Mândrilă se duse şi veni cu un cal voinic.

Acesta se scoborî jos la poalele dealuluĭ unde aştepta Lisaveta şi încălecară amêndouĭ... Dupe douĕ-treĭ minute calul se pierdu în depărtare pe drumul ce duce la Bucureştĭ, ducênd pe el pe Cloanţă şi Lisaveta care, dupe cum o să vedem, vor face multe amărăciunĭ luĭ Fulger.

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr

CAPITOLUL X

Călcarea Mănăstirei

Când se deșteptă a doua ḑi Fulger strigă și căută în deșert pe Lisaveta. Nu era nicăerĭ.

Creḑu la început că plecase prin pădure, cine știe dupĕ ce.

Ceasurile trecură repede. El, căutând punga cu banĭ de sub pernă, n'o găsi.

Atuncĭ bănuelĭ începu să'l cuprindă.

— Negreșit a fugit ticăloasa.

Caută pe Cloanță și el nicăierĭ.

— Ce dracu s'a întêmplat, își zise el.

Trecu în bordeiul de alăturĭ la tovarășĭ.

— Bună ḑiuă băeţĭ.

— Bună dimineață Fulger.

— Dar unde e Cloanță ?

— Zĕŭ dacă știm.

— Dar pe Lisaveta n'aţĭ vĕzut'o ?

— De aseară de fel.

— Ia căutaţĭ băeţĭ și vedeţĭ lucrurilo luĭ Cloanță sunt în lada de sub pat.

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr

Unul din tîlharĭ se apleacă de desubt.. Nu era nimic.

— Tufă, căpitane, tufă !

— Mă băeţĭ, le zise puternic Fulger, ştiţĭ ceva ?

— Ce, căpitane.

— Cloanţă şi cu ticăloasa de Lisaveta pare-mi-se că aŭ fugit împreună.

— Ce dracu!

— Şi încă aŭ luat cu eĭ şi toată averea nóstră, punga mea.

— Veḑĭ, mă Cârnie, zise unul adresându-se celuĭ-alt, ţi-am spus eŭ că bănuiam pe Cloanţă că face ochĭ dulcĭ Lisavetiĭ.

— Am să-ĭ spintec dacă i-oĭ întîlni.

In vremea asta sosi şi Mândrilă.

— Bună ziuă la toţĭ zise el.

— Bună, rĕspunse necăjit Fulger.

— Dar bine căpitane, ce s'a întîmplat de trimeţĭ noaptea după cal.

— Ce cal?

— Calu care l'am dat azĭ noapte.

— Ce eştĭ năuc?

— Ba nicĭ de fel.

— Saŭ aĭ visat?

— Ba am dat calul.

— Am trimis eŭ ?

— Tu, Fulger.

— Pe cine mĕ ?

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr

— Pe cine... Pe Cloanță.

— Ha, tilharul, strigă Fulger... A plecat că-lare.

Apoi istorisi și lui Mândrilă fuga lui.

— Singur era Mândrilă?

— Singur a venit la mine.

— Ai vĕdut bine?

— Cum dracu nu.

— Negreșit că ticăloasa ceea l'a așteptat pe undeva.

— Se prea poate.

Fulger rĕmase gânditor câte-va minute apoi zise:

— Ce ne facem băeți fără parale? Și apoi trebuie să ne gândim bine ca sa nu mai stăm p'aci, căci ticăloșii ceia o să ne dea pe mâna poterii... Să știți că mi-e frică de așa ceva.. Ei o să se teamă de rĕsbunarea noastră și or să facă deci ce le-o sta prin putință ca să se scape de noi

— Așa e Căpitane rĕspunseră ceilalți.

— Prin urmare ce e de făcut?

— Da, știm și noi.

— Trebue dar să ne mutăm, și să facem rost de bani.

— De bani o să facem rost, rĕspunse Mândrilă.

— Cum și de unde?

— Peste două septămâni.

— Bravo. strigară toți.

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr

— Cam câte parale? întrebă Fulger.

— Păi vre-o două sute de galbeni.

— De unde?

— O să'i vie Maicii starițe niște bani lăsați mănăstirii ca danie.

— Bravo Mândrilă.. Tu cum o ducĭ cu slugăria la mănăstire?

— Cum se poate mai bine.

— Ce'ți mai face maica Anicuța?

— Ce 'mi face? Face bine... Dar mi-e teamă să nu facă.

— Ce dracu?

— Ba zĕŭ.

— Care va să zică încă vre-un flăcăŭ?

— Cam așa ceva, de n'o fi și fată.

— Ești tare mĕ Mândrilă. Te ții bine, zise unul rîzînd.

— Ascultați flăcăi zise Fulger, trebue să ne mutăm chiar astăzi.

— Unde căpitane?

— Știți în mijlocul pădurii e un bordeiŭ părăsit.....

— Al pădurariuluĭ, moș Enache, care a murit.

— Al luĭ. Acolo să ne mutăm. Haide cu toții fără să spunem babeĭ ceva, să luăm ce avem mai bun și să o tulim. N'o să ne dea nimenĭ de urmă. Chiar de ne-o trăda Cloanță nu or să'și închipue că ne-am pitulat tocmaĭ în bordeiul acela.

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr

— Aşa e.

— Acum la lucru băeţi!

— Noroc strigară toţi, şi într'o clipă puseră mâna pe lucruri şi se îndreptără spre mijlocul pădurii.

— Ajungând acolo se aşezară, făcură un foc ţeapăn şi trecură în pace cele vre-o două săptămâni.

Potera nici că venise. Cloanţă de sigur nu spusese nimic.

Într'una din zile Mândrilă veni la bordeiu

— Căpitane a sosit vremea să băgăm mâna în sacu cu untură.

— Ce spui?

— Chiar aşa.

— Aŭ sosit banii?

— Adi dimineaţă.

— Cine i-a adus?

— Trei dorobanţi.

— Aŭ plecat ei?

— Pleacă la prînz.

— Dacă or pleca să vii să ne spui şi plănuim cum o fi mai bine.

— Bine răspunse Mândrilă plecând.

Pe seară se întoarse spunênd că aŭ plecat dorobanţii.

Fulger chemă tovarăşii şi le spuse să se pregătească, căci luând paralele or să se strămute cu locuinţa.

BIBLIOTECA UNIVERSITARĂ CLUJ

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr

Cam pe la miezu nopții pe când toate călugărițele dorm, cinci oameni se îndreptaŭ spre monăstire.

Intrară pe din dos sărind un gard înalt și fluerară incet, de trei ori.

Mândrilă, care aștepta sosirea lor, veni în fugă și le spuse.

— Mergeți binișor după mine. Nimic n'o să se întîmple.

Trecu d'a curmezișul curtea mănăstirei îndreptându-se spre chiliele din față.

Ajungând, Mândrilă o luă înainte, binișor, mergênd în vêrful picioarelor.

— S'ar putea să se deștepte maicile, le spuse Fulger. Vedeți de le potoliți cum o fi mai bine. Să nu faceți vĕrsare de sânge.

— Las pe noi Căpitane, rĕspunseră hoții.

Ajunseră aproape de chilia de unde da spre odăile stariței.

Mândrilă se opri și le spuse:

— Stați voi afară. Căpitane noi să intrăm. In chilie colea doarme o călugăriță și o soră. Apoi trecem prin o alta deșartă și în urmă vine odaia stariței.

Fulger și cu Mândrilă ajunseră la ușe. Se puseră cu umĕrul și o scoaseră într'o clipă din țîțîni.

Când ușa se deschise sora se deșteaptă și vădênd doi oameni strigă cu glas ascuțit.

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdr

Dar n'apucă să țipe a doua oară că Fulger se aruncă asupra ei și scoțând niște fringhii aduse de el, o legă, băgându-i o batistă în gură. In aceeași vreme Mândrilă legă fedeleș pe maica ceia-altă.

Fulger eși chemând pe cei patru ce așteptă afară.

— Stați doi colea și doi păziți prin gang. D'o fi ceva să fluerați de două ori.

Apoi trecu cu Mândrilă în odaia starițeï.

Stariția era încă femeie tênără, frumoasă și grăsulie. N'avem mai mult ca vr'o 30—35 de ani dar părea mult mai tênără.

Fulger se aproprie de ea.

Dormea dusă, desvălită pe jumětate, cu cămașa de noapte de mătăsică, desfăcută la piept că i se vedea țițele lunguețe și poftitoare, și pîntecele rotund, grăsiliu.

El, de când plecase Lisaveta, ba cu o lună înainte, nu se apropiase de femeie.

Stariția îl ispitea grozav.

Stete în loc o clipă și privi lung la ea.

Își uitase aproape pentru ce venise în mănăstire, când Mândrilă îi zise :

— Ce facem, n'o legăm ?

— Pe ea rěspunse încet Fulger.

Când stariția deschise ochii, vědu prin somn încă, doi bărbați d'asupra ei, simți legăturile cari o strîngeau, dădu să țipe, dar nu putu.

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr

Fulger merse spre dulapul unde ţinea baniĭ. Sparse cu un cuţit. In adevĕr găsi o pungă cu galbenĭ.

— Acum la fugă ĭĭ zise Mândrilă.

— Stăĭ că nu'ĭ aşa. Cum se plec lăsând frumuseţe de femeie.

— Ce vreĭ să facĭ ?

— Tu nu pricepĭ ?

— Bine, dar dacă ne-o prinde ?

— E vreme. Trecĭ în odaia d'alăturĭ.

Mândrilă trecu zîmbind.

Fulger rĕmase singur cu stariţa. Se apropie de ea, o privi înflăcărat. Ea înţelese ce vrea să facă, şi, deşi nu putea să ţipe şi să se mişte, dar căuta par'că să nu'l lase să se atingă de ea.

— Stăĭ frate doar nu's dracu. Şi e păcat femeie aşa tênĕră şi să te fi călugărit.

Şi se aplecă spre ea strêngênd'o în braţe.

Stariţa se muia încetul cu încetul. Un nor plumburiŭ i-se puse pe ochĭ, o furnicătură de mult nesimţită ĭĭ trecu prin vine, începând din vêrful degetelor picĭoarelor şi trecênd prin şira spinărĭĭ ; închise ochiĭ şi se lăsă fără să maĭ mişte măcar câtuşĭ de puţin.

Fulger ĭĭ deslegă picioarele ĭĭ scoase batista din gură şi vĕdênd că nu maĭ face nimic ĭĭ zise :

— Aşa te înţeleg şi eŭ dor n'o tă te mînînc.

Agoĭ se desbrăcă alăturĭ de ea şi cu o sete

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr

nebună începu s'o sărute și s'o strângă spre el.

Stariţa se simţea reînviată. Par'că toate membrele i se ungeaŭ de o plăcere nespusă, i se mișcaŭ din loc cu patimă, o furnica așa cum nu gustase ea nicĭ o-dată plăcere până acuma.

Și cu o sete nebună se arunca, se mișca, strîngea cu picioarele pe Fulger spre ea ca într'un cleşte.

Amêndoĭ gâfâiaŭ, oftaŭ, până când de o-dată se potoliră; svêrcolirele lor încetară și un oftat lung al staritei, urmat de o înghiţire, încheiă patima lor... Raiul, i se deschidea par'că în acel minut.

Fulger se sculă după ea. Cât aĭ clipi din ochĭ era în odaia cea-altă... Tovarășiĭ luĭ în vremea ce el lipsise nu ședură nicĭ eĭ de geaba... Și eĭ îșĭ potoliră poftele cu cele douĕ maicĭ ce nicĭ că încercară să ţipe când aŭ simţit și înţeles ce vor să facă...

— Haidem, le zise Fulger... Fie că ne merseră toate bine...

— Așa e căpitane.

— Brava ţie Mândrilă.

O porniră cu toţiĭ luând drumul Bucureştilor.

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr

CAPITOLUL XI

Omorul din Podu Beilicului

A doua-zi de dimineață ajunseră în București Fulger și cu Mândrilă o luară spre Hanul lui Manuc, iar ceĭ-alți, după ce Fulger le dete câte 10 galbenĭ de fie-care, se îndreptară spre hanul lu Piperi.

— Poimâne la 10 seara ne vedem.

— Unde ? întrebară tovarășiĭ carĭ mergeaŭ spre hanul lu Piperi.

— Jos la dealu Mitropolieĭ, la cârciuma luĭ Costea.

— Bine. La 10.

Și se despărțiră.

Fulger mergea cu Mândrilă spre Manuc. Avusese grije să'și pue o barbă falșe care 'l schimbă cu totul la față.

Hanul luĭ Manuc, astă-zi Hotel Dacia, era așezat tot unde se află azĭ hotelul. Se compunea dintr'o clădire de case cu treĭ aripĭ. In mijloc o curte mare unde trăgeaŭ carele, iar la aripa stângă era o scară latĭ, care slujea la intrarea principală. Casele eraŭ vechĭ, zidite în stil turcesc, cu fațada compusă din stâlpĭ sculptațĭ de lemn.

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr

Ajungênd cerură o odae eftină și mâncare.

Șezură la masă în odaia cea mare a hoteluluĭ. Alăturĭ de eĭ eraŭ treĭ negustorĭ de porcĭ carĭ vorbeaŭ de ale negoțuluĭ. La început Fulger nu băgă de seamă convorbirea lor, dar de o-dată «1000 de polĭ» ĭĭ atinse auzul.

— Da frate, zicea unul, anul trecut a vêndut o turmă intreagă de porcĭ... A luat peste 1000 de polĭ.

— Dar anul ăsta ?

— Păĭ, maĭ prost.

— Cam cât ?

— A luat alaltăierĭ 550 de polĭ. Și diseară poate o maĭ lua vre-o 124... Cam așa ceva.

— Care va să zică vre-o 700 și anul ăsta?.

— Așa.

— Ce dracu o fi făcând eĭ cu atâțea banĭ ?.. Un suflet singur, singurel... Nicĭ copiĭ, nicĭ femee ?

— Ĭĭ ține ca ochiĭ din cap...

— Dar e sgârcit ?

— Foc. Eŭ sunt la eĭ de treĭ anĭ de zile și nu știŭ zĕŭ dacă mi-a dat ceva maĭ mult de cât leafa... Și aia ca vaĭ de om... Dar crede că eŭ nu 's pișicher... Heĭ... Heĭ !...

— Când te întorcĭ la moșie ?

— Mâne în zorĭ. Acum mĕ duc pe la curte.

Apoĭ chemară să plătească ceea-ce mâncară și se gătiră să plece.

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr

Fulger făcu semn lui Mândrilă și 'i șopti încet:

— Stai aci... E vorba de o gâscă grasă... Mĕ duc după ei să vĕd unde șeade boerul cu pricina.

Și eși afară dupe cei doi logofeți.

Aceștia străbătura piața și o luară pe Podul Beiliculuĭ.

Nu merseră nici un sfert de ceas și Fulger, care era la vre-o 20—30 de pași în urma lor, îĭ vĕzu intrând într'o curte. El se apropie, înconjură cu privirea casa, mĕsură cu ochiĭ înălțimea zidurilor.

Casa era cu un cat, semănând cu un om pitic, dar țapăn. Era înconjurată peste tot cu ziduri cam de înălțimea omuluĭ, și depărtată de cele-alte cam la 20 de pași.

Intrarea era printr'o poartă de fier, grea și cu o broască cât toate zilele.

— Nu 's nimic toate astea... Tare mi-e teamă că mâne seară om pune mâna pe poliĭ boeruluĭ.

Apoĭ se întoarse într'o fugă la han.

Mândrilă îl aștepta nerăbdător.

— Ce e?

— Toate 's bune... Să te ducĭ chiar la hanu luĭ Piperi și să spuĭ tovarășilor că mâne pe la miezul nopțiĭ să vie la Mitropolie. Nu poimâne. Du-te și om maĭ vorbi noĭ.

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr

Mândrilă plecă și dupe un ceas se reîntoarse.

— Gata? întrebă Fulger.

— Toate 's bune. Or să vie.

— Am aflat unde șade boerul.

— Da ?...

— Și cred că nu o să fie așa greŭ de intrat.

— Numaĭ de ar ține baniĭ la el !...

— Chiar dacă o da din eĭ pe alt-ceva tot trebue să aibă ceva... Și apoĭ n'auzeaĭ că e sgârcit tare ?

— Așa e. Dar ce o să facem noĭ pe urmă.

— Trebue să rĕmânem până prin Aprilie în Bucureștĭ... Nu merge să ne maĭ reîntoarcem în Vlăsia căcĭ ar fi să ne dăm pe mâna poteriĭ.

— Vezĭ bine. Călugărițele or fi dat de știre în Bucureștĭ. Dar e greŭ al draculuĭ să staĭ și aicea.

— O să ne găsim de lucru. Maĭ greŭ e pentru mine, căcĭ mi-e teamă să nu mĕ întâlnesc cu feciorii luĭ Ianopol saŭ cu cine-va din curte care să mĕ cunoască. Dar am nădejde că cunosc pe un țigan de la Cotrocenĭ... O să găsesc acolo să staŭ fără să-mĭ fie teamă.

Ceasurile carĭ despărțeaŭ întâlnirea luĭ Fulger cu tovarășiĭ sĕĭ, trecură. Pe la miezu nopțiĭ se întâlniră cu toți în cârciuma luĭ Costea din valea Mitropolieĭ. De acolo nicĭ că era cale multă până la casa unde voiaŭ să facă furtul.

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr

Fulger le spuse planul, și porniră cu toții spre Podu Beiliculuĭ.

— Voĭ luați-o pe la spatele caseĭ, eŭ o să merg cu Mândrilă prin față. Tu Stanciule treci cu Niță la bucătărie. Vedeți să-ĭ legați dar să nu-ĭ omorâți. Dacă latră vre-un câine, fuga cu patul pușciĭ în cap. Așteptați până ce oĭ să fluer de treĭ orĭ. Atunci lăsați-ĭ legați și săriți zidurile. Mergeți binișor la hanul vostru și mâine în zorĭ să vie la Manuc Stanciŭ singur ca să mĕ înțeleg cu el. Ați înțeles?

— Bine Fulgere.

Și merseră fie-care unde se înțeleseseră din nainte.

Nu era nimenĭ să-ĭ zărească; ulița era deșartă... Și câiniĭ chiar dormeaŭ.

Ajunseră 'n curte și o luară binișor spre intrarea din față. In vremea aceasta se auzi în fund lătrând cânele, apoĭ că ceva greŭ cade și cânele tăcu urlând...

Fulger, cu un iatagan la brâŭ și vre-o douĕ cuțite ajunse la ușe. Se uită la ea, și dând din cap zise luĭ Mândrilă:

— Ce ne facem ?... Nu vezĭ ce groasă e?

— Nicĭ vorbă, rĕspunse Mândrilă, ca s'o spargem Trebue să intrăm saŭ pe sus, saŭ pe fereastră.

— Haĭ la ferestre.

Și apropiindu-se băgară iataganul cel gros printre cercevele... Fereastra se deschise tros-

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr

nind. Dar era greŭ acuma de intrat. Eraŭ niște fiare groase. Fulger puse mâna pe un drug și Mândrilă pe altul. Traseră cu toată puterea și reușiră în sfârșit să-ĭ depărteze unul de altul.

Intrară încet în odaia din față. Luna lumina înnăuntru așa că puteaŭ să se ferească că să nu cază peste vre-o mobilă și să facă astfel sgomot.

— Nu e aci nimic, zise încet Fulger.

— Haidem înainte!

— Haidem.

Trecură dincolo.

Ajunși, auziră sforăirile unuĭ om ce dormea. La o icoană era o candelă iar în fund unde era patul, văzură pe perete niște pistoale și iatagane.

— Aci e, zise Fulger, și cât aĭ clipi din ochĭ se repezi spre boerul ce dormea, și aruncă pistoalele și iataganele jos dupe perete.

Boerul se pomeni deșteptat din somn și sguduit cu furie de un om. Deschise ochiĭ speriațĭ și încercă să țipe.

— Tacĭ boerule... Nu face sgomot d'asurda... N'o să te auză nimenĭ.

— Ce căutațĭ tâlharilor la mine?...

— Banĭ boerule.

— Banĭ?.. Dar, n'am, sunt sărac ca Iov...

— Vorbe... N'avem vreme de perdut. Dă-ne cheia de la lada cu hanĭ. Unde ți cheia?..

— N'am nicĭ nn ban... Nu înțelegeți... Fu-

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr

giţi d'aci tâlharilor blestemaţi.

Mândrilă vĕzu că boerul strângea în mână o chee.

— Căpitane ţine în mână o chee.

— Dă-ne cheia, zise Fulger.

— Nu v'o daŭ nicĭ mort... Blestemaţilor să 'mĭ jefuiţi avutul meŭ strâns cu sudoare şi muncă...

— Dă-ne cheia boerule.

— Nu v'o daŭ !...

Fulger încercă să ĭ-o ia din mână... In zadar... O ţinea ca într'un cleşte.

— Dă-ne cheia, că n'ávem vreme...

— Nu v'o daŭ omorâtorilor.

— Nu ?

— Nu.

Atuncĭ ţine, şi cu o învârtitură de iatagan ĭi tăiă mâna... Sângele curgea ca dintr'un isvor... Boerul ţipă şi căzu lungit pe pat.

Fulger luă mâna cea tăiată.

Se încercă zadarnic să scoată cheia... Nu eşa.

— Ia te uită sgârcitu... Nicĭ moartă mâna şi nu vrea s'o dea.

Tăiă degetele cu cuţitu şi scoase cheia... Deschise în grabă lada şi luă douĕ pungĭ, una maĭ mică şi alta maĭ mică...

Eşiră repede afară şi fluerară de treĭ orĭ... Apoĭ săriră zidurile mergênd spre han.

Intrară fără să-ĭ vadă nimenĭ.

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr

A doua-zi de dimineață veni la eĭ Stanciu.

— Ce aţĭ făcut cu slugile? îl întrebă Fulger.

— Rĕŭ căpitane...

— Cum așa?

— Am intrat în bucătărie. Eraŭ vre-o cincĭ arnăuţĭ și o femee. Am cercat să 'ĭ legăm. Doĭ s'aŭ lăsat. Treĭ s'aŭ apucat la ceartă. Unul a pus mâna pe un satâr și a tras în capu luĭ Dumitru Oleajă... L'a omorit pe loc. Atuncĭ ne-am înfuriat văzêndu-ne tovarășu mort și am pus mâna pe un iatagan, am trântit pe ceĭ treĭ și muerea care ţipa la pămênt.

— De, n'aveaţĭ încotro, le zise Fulăer. Acum e vorba să ne păzim de mâna poliţieĭ... Trebue să ne caute. Vaĭ de noĭ când ne-o prinde Căpitan Costache. Trebue să vĕ găsiţĭ ceva gazde ca să nu vĕ afle nimenĭ. Duceţi-vĕ cu Mândrilă la un prieten al luĭ. Eŭ mĕ duc la Ion Ghiţă care șade pe Podu Mogoșoaeĭ. Cred că o scap de orĭce urmărire. Rĕmas bun. Și să ne vedem sănătoșĭ.

Fulger dupe ce se despărţi de Mândrilă o luă spre Podu Mogoșoaeĭ unde pe lângă biserica Sărindar, avea un cunoscut, om de toată încrederea, la care se și hotărîse să stea ascuns.

Mergea repede și ferindu-se ca să-l zărească cine-va.

In dreptul bisericeĭ, tocmaĭ când s'o cotească de vafe auzi în urma sa paşĭ venind.

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr

Se opri în mijlocul drumului și într'o clipă se văzu înconjurat de jandarmi.

— Puneți mâna pe el... Asta'i Fulger, strigă o femee tânără.

Fulger se cutremură.

Glasul care se auzise era al Lisavetei scoase un pistol de sub haină și trase.

Glonțul însă în loc să atingă pe Lisaveta sdrobi țeasta unuĭ alt care era tot așa de vrăjmaș luĭ Fulger.

Era Cloanță care se repezise înaintea Lisavetei când a văzut pe Fulger că vrea să tragă.

Fulger zîmbi când îl văzu căzând și zise:

— Bine că aĭ murit tu șarpe... Lasă că 'ĭ-o veni și eĭ rândul.

Dorobanțiĭ se apropiară de el, îl culcară la pământ, legându'l fedeleș.

O mulțime de oameni se adunară.

— Ce e, ce s'a întâmplat? întrebară unii.

— Am prins pe Fulger.

— Pe tâlharul din Vlăsia?

— Pe el chiar.

— Bogdaproste și se închinară toți.

Fulger fu dus la temniță.

Ajuns îl aruncară într'o chilie și hotărâră să 'l judece în curând... Se aflase omorul din Podu Beiliculuĭ.

Zilele se strecurară fără nimic nou. In zadar se încercă el să caute vre-un mijloc ca să scape;

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr

nu era nici unul... Era legat în cătușe groase, ferestrele erau zăbrăluite, păzitorul era neclintit în fața ușii.

Era amărât foc, vĕzênd că o să-l osândească fără ca el să-și rĕsbune pe ticăloasa de Lisaveta, care 'l dase pe mâna stăpânirei.

Într'una din zilele postul Paștelui se schimbă garda.

Fulger slăbise mult la față din pricina necazurilor.

Pe când el se gândea, Dorobanțul ce păzea intră la el și îi făcu semn să tacă.

Fulger privindu'l în față strigă:

— Mândrilă !...

— Chiar eŭ... Tacĭ. Am să te scap Căpitane, căcĭ e păcat să zacĭ așa...

— Fă-o mai curênd că mi-aŭ sleit puterile... M'auzĭ ?

— Ce-ți pasă... Chiar la noapte o să fugim amêndouĭ.

Apoĭ Mândrilă, care era dorobanțul gardă, eși afară.

Pe seară veni înăuntru cu mâncarea și dete lui Fulger o pilă și un ferestrăŭ mic.

— Ține și ĭi harnic... Când oĭ isprăvi să-mĭ baț încetinel în ușe. Cele-alte le-oĭ îngriji eŭ.

— Să trăeștĭ frate Mândrilă... Mult bine îmĭ facĭ tu...

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr

— Să ne vedem în Vlăsia căpitane, şopti Mândrilă eşind.

Nu trecu vre-o două ceasuri şi Fulger sfârşi. Bătu încetişor în uşe, iar Mândrilă îl întrebă:

— Gata?

— Da.

— Mai staĭ puţin... Pe la miezu nopţiĭ o să fugim.

Ceasurile se strecurară greoaie pentru Fulger. I se părea că nu mai sosește miezu nopţiĭ. In sfârşit, auzi uşa deschizându-se şi Mândrilă şopti:

— Haidem !...

Il luă apoĭ de mână şi merseră pe întuneric, dibuind încetişor, până într'un gang. De acolo trecură printr'o săliţă unde dormeaŭ treĭ dorobanţi şi apoĭ ajunseră în curte.

— Acum e vorba să sărim zidul.

— Dar santinela? întrebă Fulger.

— Nu-ţi fie teamă. Pe vrea asta doarme tun.

Se apropiară de zid şi ajutându-se unul pe altul il săriră. Ajunşi o-dată afară, o luară la fugă spre Bariera Colintineĭ.

Mândrilă îĭ istorisi că, cu gând să-l scape, se făcuse dorobanţ şi că tocmaĭ d'abea erĭ 'ĭ-a venit rândul la temniţă. Spuse că tovarăşiĭ sunt în apropiere de Cernica şi că n'aşteaptă de cât un semn ca să vie îndată.

Spre prânz ajunseră în Vlăsia. Fulger rămase

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr

într'un loc necunoscut de tovarăşi, iar Mândrilă plecă s'i aducă de ceĭ-alţĭ.

Ziua o trecură găsindu-şĭ locul de ascuns. Săpară până seara un bordeiŭ semănând cu o vizuine de urs. Dar era aşa de bine pitulat că n'ar fi trecut prin cap cui-va că acolo sunt eĭ ascunşĭ.

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr

CAPITOLUL XIII

Intreitul omor de la Ianopoi

Paştele sosi.

Şi cădea tocmaĭ pe la sfârşitul luĭ Aprilie... Era o vreme caldă de puteaĭ umbla în cămaşe. Iarba acoperise veselă câmpiile, iar semĕnăturile eraŭ par'că ca în luna luĭ Iulie.

Irina împreună cu feciorii şi fetele se hotărîse să petreacă Paştele la moşie.

Pentru asta începuseră pregătirele de primire cu o sĕptĕmână înainte. Vedeaĭ curtea val-vârtej de umblete şi strigăte.

Fulger află despre aceasta. Apoiŭ i se maĭ spuse şi o veste care îl bucură de tot, ca Lisaveta se reîntoarse iar la stăpâna eĭ.

Ardea de setea rĕsbunăreĭ. El nu'ĭ făcuse eĭ nicĭ un rĕŭ şi ea să'l dea pe mâna stăpânireĭ ? Apoĭ, pe lângă acestea nu aveaŭ aproape nicĭ ce se mănânce. Trebuea decĭ să calce casa boerească ca să fure ceva. Se hotărîră ca într'o Vi-

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr

Intreitul omor la Ianopolu

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr

nerĭ, aproape de miezu nopţiĭ, să se strecoare cu cu toţiĭ prin grădina din spatele caseĭ şi să aştepte jos, la spatele grajduluĭ.

In noaptea aleasă, pe când toţĭ aĭ caseĭ dormeaŭ în somnul cel maĭ dulce, Fulger intră cu Mândrilă în grădină, după ce sări zidurile.

Fluieră de treĭ orĭ încetişor şi i se rĕspunse.

— Sunt aci toţi, întrebă el apropiindu-se.

— Toţĭ Căpitane.

— Tu Murgule ce aĭ aflat azĭ ?

— Căpitane aci se află cucoana Irina, coniţa Smaranda şi băeatul cel maĭ mic.

— Dar ceĭ-alţĭ ?

- Sunt la moşia vecină, la d-nul Lunceanu.

— Ce-va mosafirĭ ?

— N'aŭ de loc.

— Nicĭ că aŭ fost ?

— Ba da.

— Când ?

— Maĭ alaltă-erĭ.

— Bine, dar Lisaveta ?

— E tot fată în casă.

— Cum o duce ?

— Bine.

— Aĭ vĕḑut'o ?

— Nu. Dar am întrebat pe nevasta vizitiuluĭ. Aŭ iertat-o de tóte relele.

— Unde doarme cucoana ?

— Tot ca maĭ înainte.

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr

— Dar băiatul?

— Jos, lângă sufragerie.

— Bine Murgule. Acum la lucru băeţi. Voi treĭ să staţi colo lângă odăile slugilor. Dacă s'o întêmpla ceva să aveţi de lucru cu ele. Tu Murgule să vii cu noi. Eŭ cu Mândrilă suim sus iar tu o să stai jos la fereastră ca să ne daĭ de veste şucrând tare de douĕ orĭ dacă va fi ceva.

— Bine căpitane, rĕspunseră cu toţii mergênd unde acesta le spusese.

Fulger îşĭ roti privirea prin grădină. Nu găsea ceea-ce 'ĭ trebuia. Trecu repede spre curte. Dupe câte-va minute se întoarse cu scara în spinare. O luă, o rezimă de peretele din spatele caselor şi se urcă împreună cu Mândrilă. Când sui această scară simţi în el ceva care 'l durea, îl mişca îngrozitor. 'Şĭ aminti că acum câţĭ-va anĭ suise aceiaşĭ scară pentru Smaranda, ca să'ĭ vadă goliciunea eĭ, ca să se apropie de trupul eĭ.

Dar, în sufletul sĕŭ nu se putea petrece acum nimic nobil. Se întărise peste mĕsură... Bĕgă iataganul între cercevele şi,

Într'o învêrtitură deschise ferestrele.

La sgomotul ce se făcu se auzi în odae un ţipăt ascuţit:

— Săriţĭ, săriţĭ !...

Era Smaranda care se spăĭmântase de sgomotul făcut şi care se vĕdu prin întuneric întrînd duoĭ oamenĭ la ea.

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr

Fulger era în odae.

— Stai tu aci, spuse el lui Mândrilă. Să vii când o să te chem.

Nu trecu o clipă și ușa se deschise iar Irina, cu lumânarea în mână, intră înăuntru.

La vederea ei Fulger se cutremură. Îi veni par'că să fugă, să plece din odae...

Dar nu... Nu era el un copil.

Irina îl recunoscu.

— Fulger, strigă ea!

— Da, el cucoană.

Smaranda se ascunse în plapămă.

— Ce vrei tâlharule... După ce 'mi-ai omorit bărbatul vrei să mă omori și pe mine?...

— Ba nu... Dă-'mi banî.

— Nici o lăscaie nu'ți dăuțiiară.

— Ba o să'mi dai.

— Uite ce'ți dău, strigă ea, și scoase un revolver din buzunarul hainei și trase.

Glonțul însă sbură în sus.

— Ha... rînji Fulger așa e... Apoi stăi. Se repezi asupra ei, o trânti la pământ și o lega cu niște frânghii ce purta asupra lui. Apoi zise rînjind:

— Stai, o să te învăț eu minte.

Se îndreptă apoi spre Smaranda o desveli, pe când aceasta țipa.

— Taci coniță, taci... Acum n'am frică... Îi bägă apoi o basma în gură.

O trase spre el și, cu o sete sălbatică, își în-

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr

deplini poftele cari îl munceau de atâta vreme.

Apoi, într'un moment de furie nebună, scoase cuțitul și îl înplântă în pieptul feti.

La ivirea sângelui care gâlgâia se înfurie și mai mult. Se repedi la Irina să o ucidă... dar gândi să ia mai întâiu ceva bani și în urmă să facă aceasta.

O deslegă și îi ceru bani.

—'Ia-mi viața strigă femeea repezindu-se spre el.

— Ține dacă 'i așa, zise el, și o ucise și pe ea. Apoi chemă pe Mândrilă, care se îngrozise și el de vărsarea de sânge.

— Scotocește tot Mândrilă. Să luăm ceva bani.

In odaia aceasta nu găsiră de cât sculele Smaranecei, cari prețuiau vre-o trei sute de galbeni.

Intrară în odaia de alături și sparseră un dulap. Găsiră duoi săculeți cu galbeni. Erau vre-o cinci sute.

— Tot e bine căpitane.

— Acum haidem.

— Acasă ?

— Nu.

— Dar unde?

— Spre odăile slugilor.

— Bine.

Și se deteră amândoi jos pe scară.

Se îndreptară apoi spre odaia unde Fulger locuia o dată. Acolo nu se întêmplase nimic. Ceî patru tovarăși vĕzênd pe Fulger îi șoptiră:

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr

— Cum aŭ mers lucrurile?

— Toate bune. Dar pe aci?

— Nimic. Dorm toţi duşi.

— Bine, le spuse Fulger, apoi se duse singur la uşa odăei Lisavetei şi o sgudui cu putere.

— Cine e, strigă Lisaveta.

— Deschide, deschide...

Ea, somnoroasă şi neştiind cine e, eşi afară să vadă. N'apucă însă să deschiză bine uşa şi Fulger se năpusti pe ea, o dobori cu un pumn la pământ.

— Fulger!. strigă ea înmărmurită.

— Chiar el... O să'şi răsbune acum.

Apoi scoase un cuţit de la brâŭ şi cu o sete nebună spintecă pântecele Lisavetei care tremura vargă de frică.

Sângele eşa din burta ţingăncuşei ca apa dintr'un isvor.

— Ce aĭ făcut horcăi ea dându'şi sufletul peste câte-va clipe.

Fulger se aplecă d'asupra eĭ să vadă dacă a murit. Luna lumina măreaţă şi o rază pătrunse în odae.

Fulger privind se cutremură!

Jos, lângă Lisaveta, care 'şi dăduse sufletul, era ceva care mişca; se aplecă, privi şi dete un ţipăt.

— Ce e Fulger îl întrebă un tovaraş, care intrase.

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr

— Uite colo că mișcă ceva... Ce e? Ia te uită!

Acesta se aplecă și privi.

— E un copil... Era însărcinată Lisaveta și 'i-a eșit copilul prin pântecele spintecat.

Fulger se cutremură.

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr

CAPITOLUL XV

Revoluţia de la 1848

Suntem în Iunie 1848.

S'aŭ strecurat vre-o cinci aní de la omorul întreit de la moşia luí Ianopol. De atunci nu s'a maí auḑit de nicí o crimă în care numele luí Fulger ar fi fost amestecat. Se părea că el murise. Chiar tovarăşii séi, chiar Mândrilă care îí era cel maí de aprópe, nu maí ştiaŭ de dânsul nimic.

Intr'una din Duminicele care urmă după crima de la Ianopol, el, care se ofilise la faţă, se făcu nevăḑut.

Căutară în sus, în jos: Fulger nică-ierí...

Atunci, ceí-l'alţí hoţí văḑênd că el n'o să se maí întórcă, aleseră ca şef al lor pe Mândrilă.

Şi de atunci s'aŭ strecurat cinci aní.

In vremea acésta în Muntenia ca şi în Moldova se petrecea o mare fierbere.

Junimea, care venea de prin Paris, dorea o reformă a legilor şi aşeḑămintelor Ţárií. Ea ve-

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr

dea că la noĭ este încă sclavie; ceĭ săracĭ sunt apăsaţĭ, jefuiţĭ fără milă, în vreme ce ceĭ bogaţĭ erau ocrotiţĭ de toate legile.

Principele Bibescu, care era pe Tronul Munteniei, căută să adormă prin fel de fel de ademeniri mişcarea aceasta.

Împrejurările însă deveneau din ce în ce mai critice. Patrioţii văzând că Poarta este timidă şi fără putere se hotărîră a apela la patriotismul luĭ Bibescu. Principele arestă atunci pe ceĭ mai bănuiţĭ. Aceste măsurĭ violente grăbi resculareа care era deja preparată. Ca să se înlăture vărsarea de sânge, răsculaţiĭ se hotărîră să înceapă revoluţiunea la Islaz, în Romanaţĭ, unde era prefect Magheru, vechiŭ căpitan de panduri, care, pe sub mână, era în înţelegerea cu răsculaţiĭ. Revoluţiunea începu la 9 Iunie 1848, printr'o slujbă religioasă care mişcă adânc pe ceĭ-ce eraŭ faţă şi le aprinse şi maĭ mult sufletele. Se proclamă Constituţia bazată pe 22 de articole. Se formă un comitet care scrise luĭ Vodă Bibescu că 'l roagă să se pue în capul răscoaleĭ.

În Bucureşcĭ în vremea aceasta fierberea era mare. Se aştepta să se dea semnalul ca să se înceapă. Câţĭ-va tinerĭ traseră cu pistolul asupra luĭ Bibescu pe când el se plimba.

În fine, la 11 Iunie, se citi în piaţă Constituţia, dupe care se duse o mulţime de popor spre Palat la Bibescu care subscrise nouă carte de legĭ.

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr

Nu trecu multe ziie şi la 13 Iunie, Bibescu lăsă tronul şi plecă peste Carpaţi la Braşov. Atunci se proclamă un guvern provisoriu, într'o întrunire mare ce se făcu pe câmpul Filaretului unde miliţia jură pe Constituţie.

Aceasta şi cele ce aŭ mai urmat, aŭ constituit cel mai mare fapt ce s'a petrecut în ţara noastră.

Când s'a întîmplat revoluţia în Bucureşti în ziua de 11 Iunie, în piaţă tocmai pe când se citea Constituţia, un pluton de dorobanţi venea în fugă ca să risipească pe resculaţi.

Lumea însă nu se urni din loc.

Dorobanţii sosiră şi începură să lovească cu săbiile în dreapta şi stânga.

Se auḑeaŭ ţipetele celor loviţi, carî, cu toate acestea, nu se mişcaŭ.

De odată se ivi şi figura spăimântatoare a lui căpitan Costache Chioru. Toţi se îndârjiră, căci ei ştiaŭ cine era acest om fără inimă.

Căpitan Costache se apropie de mulţime şi strigă cu glasul luĭ piţigăiat:

— La o parte şalvaragiilor.. Vreţi să faceţi revoluţie hăĭ! şi biciul sĕŭ căzu cu putere.

Unii se grăbiră să fugă.

De odată un călugăr, care şedea umilit de o parte, se ridică mânios şi cu glas puternic strigă celor-l'alţi:

— Ce vă lăsaţi fiilor sĕ vă biciuească acest

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr

tilhar fără de lege? Puneţĭ mână pe el şi legaţĭ-l, învăţaţi-l minte.. Dumnezeŭ vă porunceşte aceasta.

La vorbele călugărului vre-o zece înşĭ se repeziră asupra căpitanului şi, cu toate că dorobanţiĭ amenințaŭ, îl legară trîntindu-l la pămînt.

Călugărul atuncĭ strigă din noŭ:

— Fraţilor, Cristos a zis că cel care ucide cu focul, de foc va pieri. Puneţĭ şi trăgeţi-ĭ şi voĭ.

N'apucă să sfîrşească vorba şi toţĭ începură să tragă cu ce găsiră în căpitan Costache, care striga d'asurda, întins jos la pămînt.

In vremea acesta ceĭ-alţĭ sfîrşiră de citit articolele din Constituţie. Lumea era entusiasmată. Toţĭ se coprinseră de focul viŭ al libertăţeĭ. Toţĭ, până şi copiiĭ şi femeile, strigară într'un glas.

— La Palat.. La Vodă Bibescu să mergem.

Călugărul fu înconjurat de ceĭ-alţĭ carĭ ascultaŭ vorbele luĭ cu sfinţenie.

Le spunea de libertate, le vorbea de frăţie: turna unt-de-lemnu peste focul aprins.

Ajunşĭ la Palat călugărul intră cu ceĭ carĭ purtaŭ Constituţia. Vodă îĭ întinse mână.

— Cum e numele sfinţieĭ tale, îl întrebă Vodă Bibescu.

— Eufremie, rĕspunse el cu ochiĭ spre pămînt

— Prea bine...

Dîndu-se jos călugărul fu dus pe sus.

Capiĭ revoluţieĭ îl luară de aproape, îl lăudară de faptele luĭ vrednice de toată lauda, şi îl con-

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr

sultară în toate cele ce trebuiaŭ să se întîmple. Nicĭ că se putea minte maĭ ageră ca a călugăruluĭ. Dedea sfaturĭ înțelepte și la locul lor.

El fu unul din ceĭ maĭ stăruitorĭ capĭ aĭ revoluțieĭ. Dupe stingerea eĭ, el se retrase la mănăstirea Cernica unde, dupe vre-o zece anĭ, muri pe neașteptate.

Viața luĭ era cea maĭ sfîntă. Ziuă și-o petrecea în rugăciunĭ. Chiar moartea când l'a luat l'a găsit închinându-se.

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr

CAPITOLUL XVI

Cine era călugărul?

Negreşit că cititorul şi-a închipuit că acel pravoslavnic călugăr, nu era altul de cât chiar Fulger, tâlharul şi omorîtorul de altă dată.

Sunt schimbări cari se petrec în om, fapte de cari nici că 'ţi poci da sama.

Tot aşa se schimbase de odată şi Fulger, dupe ce omorîse cele trei persoane la Ianopol.

Mai cu seamă când văzu copilul Lisaveteĭ jos pe scânduri, atunci se cutremură de groază.

El lua copilul, îl înfăşură în haină şi plecă spre pădure. Copilul trăia încă...

Il îngriji cu duioşie şi îl dete peste vre-o două săptămîni la o ţarancă din satul din apropiere să îl îngrijească, dându-i o pungă cu vre-o trei sute de leĭ vechi.

In urmă.... dispăru.

Se simţi sătul de deşărtăciunile vieţeĭ. Tovarăşiĭ luĭ îl înfricoşaŭ cu privirea lor. Se vedea par'că urmărit de sângele ce vărsase.. Iĭ trebuia

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr

liniște, liniște mare, în care să uite crimele săvîrșite....

Se hotări să intre la mănăstirea Cernica călugăr. Zis și făcut.

Stete acolo cu toată tragerea de inimă fără să facă cel mai mic lucru care să dea de bănuit cuiva că el ar fi *Fulger tîlharul.*

Când auzi însă că revoluția a isbucnit, se trezi ca dintr'un vis de demult. Se hotărî ca să meargă și el în mijlocul acelora carî luptaŭ pentru patrie... Să îi încurajeze cu vorbele luĭ, cu arătarea luĭ.

Știm ce s'a întâmplat.

Astăzĭ d'abea maĭ se vede o piatră pe un mormînt la mănăstirea Pasărea.

Acolo zace Fulger.

De sigur că pocăința sa cea mare a făcut ca și Dumnezeŭ să îĭ erte crimele.

Murind a șoptit: Iartă-mă Doamne!

SFARȘIT

Bibl. Univ. Cluj
Nr. 4508 1921

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr